

Helyi Esélyegyenlőségi

Program

Biharkeresztes Város Önkormányzata

2022 – 2027

(a 2024. és 2026. évi felülvizsgálattal egységes szerkezetben)

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	4
Értékeink, küldetésünk	9
Célok	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	11
2. Stratégiai környezet bemutatása	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	53
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	80
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	88
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	96
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	104
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	106
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	108
1. A HEP IT részletei	108
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	108
Jövőképünk.....	109
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	111
3. Megvalósítás	113
3.1 A megvalósítás előkészítése	113
3.2 A megvalósítás folyamata	113
3.3 Monitoring és visszacsatolás	116
3.4 Nyilvánosság	116
3.6 Érvényesülés, módosítás.....	118
4. Elfogadás módja és dátuma	118

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Biharkeresztes Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

²Az esélyegyenlőségi program felülvizsgálata

A helyi esélyegyenlőségi programot öt évre kell tervezni. Időarányos megvalósulását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását kétfévente át kell tekinteni, és a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni.

A 2024-es felülvizsgálat során belekerült részeket ezzel a betűformával jelöljük.

Jelen felülvizsgálat célja a Helyi Esélyegyenlőségi Program 2022. évi elfogadása óta eltelt időszak alatt bekövetkezett helyi szintű társadalmi változások, valamint az intézkedési tervben célul tűzött feladatok megvalósításának összegzése. A felülvizsgálat adatelemzést nem tartalmaz, mivel az eltelt két éves időszakban jelentős társadalmi változás a korábbi tendenciákhoz képest nem mutatható ki.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

² Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

A 2026-os felülvizsgálat megállapításai ezzel a betűszínnel kerülnek bejegyzésre³.

A 2026. évi felülvizsgálat adatelemzést nem tartalmaz, mivel az eltelt két éves időszakban jelentős társadalmi változás a korábbi tendenciákhoz képest nem mutatható ki.⁴

A település bemutatása

Biharkeresztes városa, jellegzetes kisváros Hajdú-Bihar megye délkeleti részén, a román határ közvetlen szomszédságában fekszik a két megyeszékhely (Debrecen, Nagyvárad) közti szuburbanizációs zónában. Távolsága Debrecentől 50 km, Nagyváradtól 11 km. A település a Berettyóújfalui járás három városának egyike, saját vonzáskörzettel, mikro-térseggel és (mikro)térseggközponti szereppel a Budapest-Nagyvárad-Kolozsvár közlekedési tengely mellett helyezkedik el.

Biharkeresztesen a korábbi évtizedek csökkenő lakosság száma után az elmúlt években demográfiai növekedés indult el. A trend mind a járási, mind a megyei fogyó tendenciával ellentétes és alapvetően a Romániából beköltöző családoknak köszönhető. Ennek ellenére a népesség előregedése folyamatos. A gazdasági aktivitás rátája ennek megfelelően alacsonyabb, mint a megyei vagy a nemzeti átlag. A munkanélküliség szintje a nemzeti átlagnál magasabb, ugyanakkor csökkent az elmúlt években. Az életkilátások és életkörülmények az országos és megyei átlagoknál csak minimálisan kedvezőtlenebbek. Biharkeresztes történetében a legerősebb szálak Nagyváradhoz fűződtek. A trianoni döntés után ugyanakkor mesterségesen elszakították tőle, így kényszerből Berettyóújfalut és Debrecen felé orientálódott. A két szomszédos ország EU tagsága lehetőséget teremtett a régi kapcsolatok újratemetésére. Az elmúlt években sikeres kezdeményezések (Eurorégió, Expo) indultak a határon átnyúló kapcsolatok elmélyítésére. Ezeken kívül a civil és egyházi szervezetek szerepe is fontos a város identitásának formálásában a rendezvényeken és a mindennapi aktivitáson keresztül. A kisvárosi méretek miatt kiterjedt társadalmi konfliktusok nem generálódnak, a szegregáció csak egy kis kiterjedésű városrészre jellemző. A román nemzetiség integráns eleme a város társadalmának.

Az elmúlt években a város gazdálkodása stabilitást mutat, összességében bővült a fejlesztésekre fordítható források köre, amiben az EU-s források lehívása is fontos szerepet játszott. A város és a szomszédos települések lakossága részéről jogos igényként merül fel a közszolgáltatások színvonalának és az életminőségnek az emelése, amellyel kapcsolatban elmondható, hogy az utóbbi években több korábban megfogalmazott stratégiai cél megvalósítása is sikerült. Emellett azonban a város igyekszik térszervező szerepkörét és gazdasági pozícióját is megerősíteni.

³ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat.

⁴ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

Ennek a törekvésnek egy meghatározó eleme az ipari park kialakítása. A város több szempontból igyekszik a helyi természeti erőforrások hasznosítását elősegíteni, amivel kapcsolatban azonban elmondható, hogy a jelenleginél még lényegesen nagyobb potenciállal rendelkezik (pl. megújuló energiaforrások kiaknázása, rövid ellátási láncok szervezése). Biharkeresztes alapszintű települési szolgáltatókkal ellátott település. Napjaink igényeinek megfelelően minden fontosabb közműszolgáltatással ellátott város. Mivel Biharkeresztes nem tölt be központi funkciót a térségben (nem járási központ), így jelentősebb közügyi szolgáltatás nincs a településen, a legnagyobb ilyen szintű egység az önkormányzati hivatal. Hosszútávon sem prognosztizálható a térségben betöltött szerepének növekedése. Jelentős potenciált jelent az alapfokútól a középfokúig terjedő oktatási intézmények megléte, mely lakossági megtartóerőt jelent a város számára. A jövőben is kiemelt fontosságú ezen széles paletta megőrzése és a megfelelő minőségű oktatás biztosítása.

Ma a város ellátja a környező települések közigazgatását, jelentős létszámú általános iskola, valamint óvoda működik a településen.

Biharkeresztesen 2021. január 1-jén (települési statisztikai adat) 4 926 hektárnyi területen (49,26km²) 4 604 fő volt az állandó lakosság, melyből a lakónépesség 4 445 fő.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	4 147	bázis év
2016	4 068	98,10%
2017	4 046	99,46%
2018	4 050	100,10%
2019	4 121	101,75%
2020	4 231	102,67%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

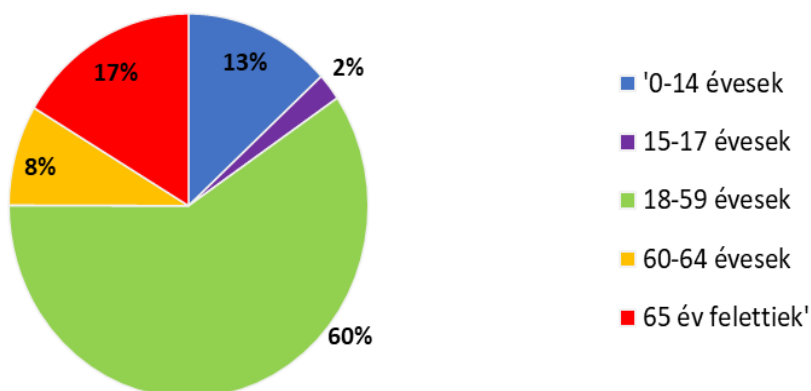
Megállapítható, hogy a lakónépesség száma 2016-tól kis mértékű, de folyamatos emelkedést mutat. A kismértékű emelkedés oka elsősorban a román állampolgárok lakásvásárlása településünkön. Több román állampolgár költözött városunkba, és naponta innen ingáznak nagyvárad munkahelyükre.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)

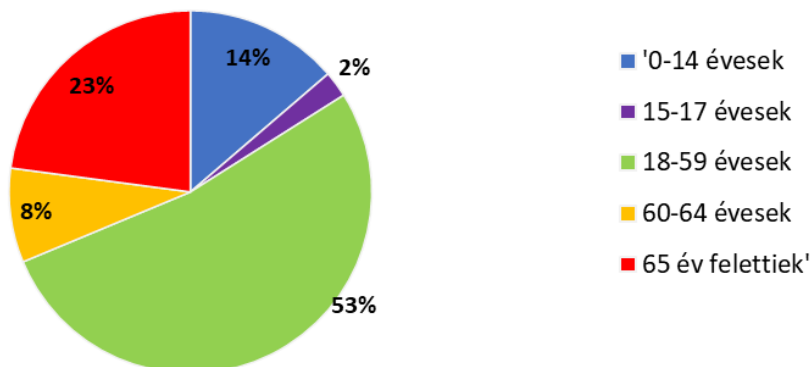
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2184	2202	4386	49,79%	50,21%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			105	2,39%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	289	302	591	6,59%	6,89%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	50	51	101	1,14%	1,16%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1300	1160	2460	29,64%	26,45%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	185	185	370	4,22%	4,22%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	360	504	864	8,21%	11,49%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk).

A település állandó népesség számából kitűnik, hogy a nők és férfiak aránya korosztályokra tekintet nélkül majdnem fele-fele arányban van.

A diagramok az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlását mutatják, melyből megállapítható, hogy a település legnagyobb részét a munkaképes korosztály teszi ki. Azonban a kedvezőtlen foglalkoztatási helyzet, továbbá a fokozatosan romló szociális háló ezt a csoportot fenyegeti a legjobban, így a települési lakosok fokozatos elvándorlásának oka javarészt ezzel áll összefüggésben.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	780	590	132,20%
2016	810	582	139,18%
2017	836	580	144,14%
2018	864	591	146,19%
2019	901	586	153,75%
2020	984	617	159,48%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy valamennyi vizsgált évben 100 feletti az index, a 14 év alattiak száma jóval alacsonyabb, vagyis előregedő a népességszerkezet. Folyamatosan csökken a fiatalabb korosztályba tartozó lakosok száma, jelentősen növekszik viszont az idősebb korosztály létszáma, amely városunk előregedését jelenti.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	-9,64
2016	-21,18
2017	-7,64
2018	-11,12
2019	1,22
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az állandó elvándorlások száma a vizsgált évek tekintetében 2019. kivételével minden évben meghaladja az állandó odavándorlások számát. A települést a negatív vándorlási egyenleg jellemzi. 2016-ban kiugróan megemelkedett az elvándorlások száma.

A természetes szaporodás a vizsgált évek mindegyikében negatív előjelű, ami azt jelenti, hogy az élve születések száma kevesebb, mint az elhalálozások száma.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	-6,03
2016	-5,36
2017	-6,66
2018	-9,63
2019	-14,44
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A születések és halálozások számának alakulását összehasonlítva a népesség lassú előrejedése figyelhető meg. Ezért fontos, hogy a gyermekek, és fiatalok mellett egyre nagyobb figyelmet fordítson az önkormányzat az egyedül élő, magukra maradt idős emberekre.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.⁵

Értékeink, küldetésünk

Biharkeresztes Város Önkormányzata:

- az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során, intézményfenntartói szerepkörében, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként érvényesíti;
- az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet kapjanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is;
- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosítás iránt: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen;
- a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül is kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén;
- a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a társszervekkel, civil szerveződéseivel, egyházzal, önszerveződéseivel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén;
- ösztönözi a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a helyi közösség életében;
- esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Biharkeresztes Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

⁵ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége:

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)

- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – a törvény által biztosított keretek között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás és együttműködési készség erősítését szolgálja az a törvényi felhatalmazás, mely szerint a képviselőtestület egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. A jogszabályi környezet változása miatt a helyi rendeletek felülvizsgálata és ebből következőleg a módosítása, illetve újraszabályozása folyamatos.

- 24/2000. (XII. 21.) rendelet a Város Helyi Építési Szabályzatának megállapításáról,
- 7/2013. (III. 29.) rendelet az önkormányzat vagyonáról, a vagyonhasznosítás rendjéről és a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásának szabályairól,
- 14/2016. (V. 27.) rendelet Biharkeresztes Város Önkormányzata közigazgatási területén működő egészségügyi alapellátását nyújtó háziorvosok, fogorvosok, védőnők ellátási körzetének megállapításáról,
- 12/2017. (V. 05.) rendelet a szociális földprogram működésére vonatkozó szervezeti és működési szabályzatról,
- 28/2017. (XII. 20.) rendelet Biharkeresztes város településképeinek védelméről,
- 20/2018. (XI. 29.) rendelet Biharkeresztes Város Önkormányzat tulajdonában álló lakás és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérletének és elidegenítésének feltételeiről,
- 2/2019. (II. 1.) rendelet az önkormányzat közművelődési feladatainak ellátásáról,
- 6/2019. (III. 29.) rendelet a bölcsődében, a köznevelési és a szociális intézményekben alkalmazandó intézményi térítési díjakról,
- 22/2019. (X. 31.) rendelet Biharkeresztes Város Önkormányzat Szervezeti és Működési szabályzatáról,
- 13/2021. (IX. 24.) rendelet a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások formáiról, azok igénybevételéről,
- 15/2021. (X. 29.) rendelet a tanyagondnoki szolgálatról,
- 5/2022. (II. 25.) Biharkeresztes Város Önkormányzat 2022. évi költségvetéséről.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

- Új Roma Stratégia (2019-2030)
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
- „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
- „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)
- Idősügyi Nemzeti Stratégia (II. ütemterv 2023-2034)
- Országos Fogyatékoságügyi Program (2026-2036)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megalkotása során nem csupán az esélyegyenlőség szempontjából releváns Európai Unió, országos, megyei stratégiákkal és programokkal való összhangra kell figyelemmel lennünk, hanem arra is, hogy a HEP és a helyi szintű egyéb koncepciók, dokumentumok is illeszkedjenek egymáshoz, hiszen így lehet egy olyan stratégiai környezetet teremteni a tervek megvalósításához, melyben a település jövőjét érintő elképzelések nem kerülnek ellentmondásba, hanem egymást erősítve konvertálhatók konkrét intézkedésekké. Az önkormányzati dokumentumok komplex szemléletű összehangolása növelheti az egyes programok, koncepciók tervezett intézkedéseinek, beavatkozásainak hatékonyságát. Az

alábbiakban röviden számba vesszük a HEP és más települési dokumentumok főbb kapcsolódási pontjait.

2.1.1. Biharkeresztes Város Önkormányzatának költségvetési koncepcióját minden évben elkészíti az Önkormányzat Pénzügyi Irodája. A benne foglalt alapelvek szerint kerül kidolgozásra a költségvetési rendelet, mely meghatározza az önkormányzat által a településen élők, az ott működő civil szervezetek számára nyújtott támogatások összegét, az ösztöndíj programokra fordítandó keretet, illetve a beruházásokra, felújításokra szánt összegeket.

2.1.2. Biharkeresztes Város Önkormányzatának Gazdasági Programja a 2019-2024-es periódusra 2020-ban készült, melynek készítését a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a írja elő. A program az esélyegyenlőségi elveket is figyelembe véve, az esélyegyenlőség biztosítására vonatkozóan az alábbi célokat fogalmazza meg:

- ipari hasznosításra alkalmas területek fejlesztése,
- vállalkozók támogatása,
- idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztések,
- munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése,
- településfejlesztés (járdaépítés, önkormányzati utak felújítása, parkolók kialakítása, fásítás, virágosítás, közösségi tér kialakítása, temető létesítményének felújítása),
- helyi közbiztonsági feladatok ellátása, illetve színvonalának javítása.

2.1.3. Biharkeresztes Város Integrált Településfejlesztési Stratégia (a továbbiakban: ITS) egy összetett tervezési folyamat egyik eleme, amelynek során kidolgozásra került Biharkeresztes Város Településfejlesztési Koncepciója és Integrált Településfejlesztési Stratégiája, előbbi a város számára hosszútávon alkalmazandó irányokat határozza meg, utóbbi a középtávra (4-10 év) szóló fejlesztési céljait, a célok elérését szolgáló beavatkozások körét, valamint a megvalósítás lehetséges eszközeit jelöli ki. A dokumentum alapjaiban határozza meg a város jövőbeli fejlődési irányait, lehetőségeit, ezért fontos egy reális célokat kitűző, jól megtervezett, megvalósítható stratégia kialakítása.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az önkormányzatok működésével, a polgármesterek, valamint a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek intézésére, a döntések szakmai előkészítésére, a döntések végrehajtásának szervezésére és ellenőrzésére közös önkormányzati hivatalt hoztunk létre Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told községekkel Biharkeresztes Közös Önkormányzati hivatal elnevezéssel, Biharkeresztes székhellyel.

Az önkormányzat kötelező- és önként vállalt feladatai teljesítése során törekszik azok szakszerű, gazdaságos, a pályázati lehetőségek teljes körű felhasználásával történő ellátására. Ennek gyakorlatban bevált formája egyes feladatok társulás keretében történő biztosítása.

- Az óvodai ellátást az **Óvodai Társulása** által fenntartott Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde nevelési intézményen keresztül biztosítjuk, a társult önkormányzatok – Biharkeresztes, Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told – önkormányzatok közigazgatási területén Biharkeresztes székhellyel.
- A szociális alapszolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátás magasabb szakmai színvonalon történő, hatékonyabb ellátását a **Szociális és Gyermekjóléti Társulás** által fenntartott Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében biztosítjuk, a társult önkormányzatok az alábbi ellátásokra vonatkozóan:
 - Család és gyermekjóléti szolgálat tekintetében: Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Nagykereki, Told, Körösszakál közigazgatási területe.
 - Gyermekek napközbeni ellátása vonatkozásában: Biharkeresztes, Ártánd, Told közigazgatási területe.
 - Szociális étkeztetés vonatkozásában: Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Told közigazgatási területe.
 - Házi segítségnyújtás vonatkozásában: Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Nagykereki, Told közigazgatási területe.
 - Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás vonatkozásában: Biharkeresztes közigazgatási területe.
 - Idősek nappali ellátása tekintetében: Biharkeresztes, Berekböszörmény közigazgatási területe.
 - Fogyatékossgal élők nappali ellátása vonatkozásában: Biharkeresztes közigazgatási területe.
- Biharkeresztes tagja a berettyóújfalui székhellyel működő **Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulásának**. A Társulás az alábbi feladatkörbe tartozó közszolgáltatások biztosításához kapcsolódó és térségi együttműködést igénylő feladatok közös ellátásáról gondoskodik:
 1. család- és gyermekjóléti központ működtetése
 2. gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülő útján
 3. esélyegyenlőséget elősegítő programok szervezése, működtetése,
 4. foglalkoztatás,
 5. gazdaság- és turizmusfejlesztés, idegenforgalom.

Településünk a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát.

Biharkeresztes és Komádi település biztosítja a Család- és Gyermekjóléti Központ számára a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendeletben meghatározott ellátottak számára nyitva álló egyéb helyiségeket. A Család- és Gyermekjóléti Központnak a Biharkeresztesen nyújtott szolgáltatását Ártánd, Told, Bojt, Bedő, Nagykereki, Berekböszörmény, Mezőpeterd, Biharkeresztes települések lakosai vehetik igénybe.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját képező felhasznált statisztikai adatok többnyire a TEIR adatbázisból, helyi önkormányzati adatokból, statisztikákból, a helyi nyilvántartásokból kerültek összegyűjtésre, figyelembe véve a helyi szakemberek, intézmények, civilszervezetek beszámolóit, tapasztalatait. Több helyen jelezve lett adathiány, mivel a megelőző évi hivatalos statisztikai adatok több helyen még nem állnak rendelkezésre. A különböző forrásokból szerzett, ugyan azon területet érintő adatok több esetben eltérést mutatnak.

Az önkormányzat számára a koherens esélytervhez szükséges információk rendelkezésre állnak. Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés még nehézkes. Az adatok gyűjtése elsősorban a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásáról, iskolai végzettségéről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről, az idősek informatikai jártasságáról problémás.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

2016. évi felmérések szerint hazánkban 1,2 millió felett van a szegény emberek száma. Míg korábban az öregkori szegénység volt a jellemzőbb, napjainkban a gyermekeké vált azzá. Egyre többen tartoznak a mélyszegények közé is.

A szegénységnek nincs mindenki számára elfogadott, örökérvényű definíciója. Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, ahol a nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagyon nagy valószínűsége jellemzi.

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. Biharkeresztesen a 2011-es népszámlálás adatai alapján 361 fő roma nemzetiségű ember él a településen, ez a

lakosságszám 9,1 %-a. Természetesen ezeket az adatokat fenntartásokkal kell venni. A népszámlálási adatok azért megbízhatatlanok, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát romának. A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan sincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piaczgazdasági átalakulás legnagyobb vesztese a roma népesség.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az életminőség egyik legfontosabb jellemzője a jövedelem, a kereseti lehetőségek alakulása. Annak megítélése, behatárolása, hogy mekkora jövedelemből lehet megélni egy-egy településen, országtól függően más és más. A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén, illetve háztartás saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapulnak.

A lakossági jövedelmekre és átlagkeresetekre vonatkozó adatok települési szinten nem állnak rendelkezésünkre.

Biharkeresztes egyike a bihari térség gazdaságilag, társadalmilag hátrányos helyzetű településeinek. Hátrányos helyzete a lakosság összetételéből, a kulturáltság, iskolai- szakmai végzettség alacsony színvonalából, a nagymértékű munkanélküliségből adódik. A lakosok szerény, de elfogadható körülmények között élnek. Otthonaik fenntartása azonban ma már egyre nehezebb, mely oka elsősorban a munkanélküliség. Sok az alacsony bevételből élő hátrányos helyzetű család. A településen az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

A település gazdaságilag aktív lakosainak mintegy 5 %-a (2019-ben 178 fő) regisztrált munkanélküli. A regisztrált álláskeresők többségének a munkanélküli és szociális ellátások, valamint a közfoglalkoztatás keretében történő alkalmazás idejére biztosított közfoglalkoztatási bér jelent állandó jövedelmet.

A Nemzeti Adó és Vámhivatal adatai alapján a településen 2019-ben az aktív lakosságból az adófizetők száma 1783 fő volt. Ugyanezen évben a településen a KSH adatai alapján 774 fő öregségi nyugdíjban, 112 fő megváltozott munkaképességű személyek ellátásában, 43 fő hozzátartozói nyugdíjban, 51 fő életkoron alapuló ellátásban részesült.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	39,69	42,93
2016	42,93	43,61
2017	41,66	39,50
2018	41,56	38,29
2019	40,24	33,43
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A jövedelmi és vagyoni helyzet a szegénység egyik legfőbb meghatározójának tekinthető. Az alábbi táblázat a biharkeresztesi állandó népesség jövedelmi helyzetét mutatja be az SZJA adófizetők száma szerint. Látható, hogy az SZJA adófizetők száma kismértékben csökkent az elmúlt években, ami a népesség korösszetételével is összefüggésben állhat. Az SZJA adóbefizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók száma jelentős mértékben csökkent az elmúlt években, ami az állandó népesség jövedelmi helyzetének javulására utalhat városunkban.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A térség munkaerő-piaci helyzetére a tartós munkanélküli állapot jellemző. A munkáltatók száma alacsony, többnyire csak kis és középvállalkozások működnek, ahol a foglalkoztatottak létszáma fokozatosan csökken, létszámbővítéssel járó beruházás nem várható.

Elmondható, hogy a településen az Önkormányzat és az intézmények a legjelentősebb foglalkoztatók, bár a VIASTEIN Kft. 2018. tavaszán átadott térkögyára is pozitív hatást gyakorol a foglalkoztatásra.

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján Biharkeresztesen a foglalkoztatottak száma 1326 fő volt, mely a teljes lakosság 33,6 %-a.

A népesség gazdasági aktivitását a foglalkoztatottak, valamint a foglalkoztatottak és a munkanélküliek együttes arányával lehet mérni. Utóbbi csoport a gazdaságilag aktív népesség, azaz akik munkaerő-kínálatukkal megjelennek a munkaerő piacon. A népesség gazdasági

aktivitás szerinti vizsgálata során a foglalkoztatottakon és a munkanélkülieken túl a statisztikai adatgyűjtés módszertana további két kategóriát definiál. Inaktív keresőknek minősülnek a nyugdíjból, GYES-ből, GYED-ből, a vagyonuk kamataiból, vagy pl. az ingatlanjuk bérbeadásból élők. Ide tartoznak azok a munkanélküli-ellátásban részesülők is, akik nem keresnek munkát. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Az eltartottak csoportját a tanulók, az egyetemi hallgatók, a háztartásbeliek alkotják.

Az alábbi táblázat a város gazdasági aktivitásra vonatkozó adatait hasonlítja össze a kistérségi, megyei és országos területi szintekkel.

A lakosság gazdasági aktivitása, 2011.

Terület	Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
	Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív		Eltartott	
	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%
Biharkeresztes	1326	33,6	280	7,1	1359	34,4	981	24,9
Berettyóújfalui járás	14624	33,5	3218	7,3	15328	35,1	11825	27,1
Hajdú-Bihar	198106	36,2	37468	6,9	157362	28,8	153785	28,1
Magyarország	3942723	39,7	568497	5,7	2949727	29,7	2476681	24,9

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011.

Kitűnik, hogy valamennyi mutató esetében a város értékei negatív irányban elmaradnak az országos értékektől. A Hajdú-Bihar megyei értékekhez képest az eltartottak tekintetében pozitív irányú eltérés figyelhető meg, hiszen az eltartottak aránya nem éri el a megyei szintet. A járási értékekhez képest, pedig minden esetben kedvezőbb helyzet jellemzi, tehát magasabb a foglalkoztatottak aránya, és alacsonyabb a munkanélküliek, inaktívak és eltartottak aránya.

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a népesség 59,3%-a gazdaságilag inaktív, míg a gazdaságilag aktív népesség 17,4 %-a munkanélküli. Biharkeresztes aktív korú népességéből a népszámlálás évében 35,4%-ot ért el a foglalkoztatottak aránya. A kedvezőtlen értékek oka a lakosság országos összehasonlításban alacsony iskolai végzettsége.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott állás keresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	6,53%	5,64%	6,09%
2016	6,89%	6,52%	6,71%
2017	6,64%	5,47%	6,06%
2018	5,60%	5,16%	5,38%
2019	5,98%	6,12%	6,05%
2020	6,19%	6,50%	6,35%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy Biharkeresztesen a 15-64 éves lakónépességhez képest milyen arányú a **nyilvántartott állás keresők** száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között. A nyilvántartott állás keresők száma a 2015-2019. közötti időszakban viszonylag állandó, csak kismértékű ingadozást mutat. A nyilvántartott állás keresők között a nők és férfiak arányát tekintve megállapítható, hogy hasonló arányban szerepeltek a nyilvántartásban a vizsgált időszakban.

A nyilvántartott állás keresők száma és aránya korcsoportonkénti bontásban hasznos információt nyújt a település munkaerő-piaci problémái, a foglalkoztatás terén hátrányos helyzetben lévő csoportok beazonosítása szempontjából.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott állás keresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott állás keresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	184	199	178	158	178	0
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	8,00	11,00	9,00	12,00	7,00	n.a.
	%	4,35%	5,53%	5,06%	7,59%	3,93%	-
21-25 év (TS 038)	Fő	25,00	30,00	22,00	18,00	25,00	n.a.
	%	13,59%	15,08%	12,36%	11,39%	14,04%	-
26-30 év (TS 039)	Fő	24,00	34,00	24,00	15,00	14,00	n.a.
	%	13,04%	17,09%	13,48%	9,49%	7,87%	-
31-35 év (TS 040)	Fő	20,00	21,00	21,00	18,00	19,00	n.a.
	%	10,87%	10,55%	11,80%	11,39%	10,67%	-
36-40 év (TS 041)	Fő	32,00	26,00	24,00	18,00	15,00	n.a.
	%	17,39%	13,07%	13,48%	11,39%	8,43%	-
41-45 év (TS 042)	Fő	16,00	24,00	20,00	15,00	19,00	n.a.
	%	8,70%	12,06%	11,24%	9,49%	10,67%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	21,00	13,00	11,00	11,00	14,00	n.a.
	%	11,41%	6,53%	6,18%	6,96%	7,87%	-

51-55 év (TS 044)	Fő	17,00	12,00	11,00	12,00	16,00	n.a.
	%	9,24%	6,03%	6,18%	7,59%	8,99%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	11,00	17,00	27,00	21,00	20,00	n.a.
	%	5,98%	8,54%	15,17%	13,29%	11,24%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	10,00	11,00	9,00	18,00	29,00	n.a.
	%	5,43%	5,53%	5,06%	11,39%	16,29%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Amennyiben a nyilvántartott álláskeresőök csoportját szűkebb korcsoportokra tovább bontva vizsgáljuk látható, hogy legkisebb arányban a 20 éven aluli lakosság körében találhatóak regisztrált munkanélküliek. Ennek magyarázata lehet, hogy a 16. életévüket betöltött lakosok többsége még az oktatási rendszerben foglal helyet, középiskolában, vagy azt követően felsőfokú szakképzésben vagy felsőoktatásban vesz részt. A vizsgált időszakban az álláskeresőök száma viszonylag állandó.

Korcsoportonkénti megoszlás alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresőök száma a 26-30, 36-40, valamint a 46-50 éves lakosság arányának tükrében kiugróan csökkent, míg a 56-60 és 61 éves, vagy afeletti álláskeresőök tekintetében kiugró növekedés tapasztalható, ami a lépcsőzetes nyugdíjkorhatár emeléssel, valamint az korkedvezményes nyugdíj megszüntetésével állhat összefüggésben. Ezen felül általánosságban is megállapítható, hogy idősebb korban a mobilitási képesség csökkenésével egyenes arányban növekszik a kiszolgáltatottság is, amennyiben helyben nincs lehetőség a foglalkoztatásra, az idősebb korosztály tagjai gyakrabban válnak munkanélkülivé. Az önkormányzat által működtetett közfoglalkoztatási programok próbálják ellensúlyozni az idősebb korosztályra és egyéb hátrányos helyzetben lévő lakosokra nehezedő, főként az alacsony mobilitási lehetőségeiből fakadó terheket azzal, hogy helyben biztosítanak álláslehetőséget számukra.

A munkanélküliség egyik legfontosabb, a mélyszegénység kialakulását rendkívüli módon befolyásoló dimenziója az, hogy milyen hosszú időre kerül ki valaki a munkaerő-piacról. Ez egyértelműen jelzi, hogy az idősök foglalkoztatása erősen problémás terület településünkön, még ha számszakilag kevés személyt érint is. E korcsoport munkaerő-piaci problémáira kiemelt figyelmet szükséges fordítani.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	51,63%	41,05%
2016	45,23%	50,00%
2017	58,43%	46,15%
2018	60,13%	42,11%
2019	58,99%	48,57%
2020	67,41%	50,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat azt mutatja meg, hogy milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek a településen. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése, figyelemmel a nemek közötti különbségre.

A településen a regisztrált munkanélkülieken belül a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek száma viszonylag állandó értéket mutat. A munkanélküliek csoportján belül meglehetősen magas a tartósan munka nélkül lévők aránya, aminek oka valamely munkaerőpiacon hátrányt okozó tényező lehet, mely megléte tartósan akadályozza az elhelyezkedésben. Ilyen tényező lehet a már említett idős kor, az alacsony iskolai végzettség, vagy akár a szakmában szerzett gyakorlat hiánya is. A nemek arányát megvizsgálva megállapítható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek közül a férfiak aránya jóval magasabb, kivéve a 2016-os évet.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség az elhelyezkedést megnehezíti.

Természetesen a munkaerőpiacon bizonyos szegmensei továbbra is felszívják az alacsony iskolai végzettségű lakosok egy részét, azonban ezen munkakörök száma is véges, így megfelelő iskolai szakképesítés, végzettség hiánya egyértelműen hátrányt okoz a munkaerőpiacon való elhelyezkedésben.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	184	10	5,43%	71	38,59%	103	55,98%
2016	199	14	7,04%	86	43,22%	99	49,75%
2017	178	13	7,30%	79	44,38%	86	48,31%
2018	158	13	8,23%	54	34,18%	91	57,59%
2019	178	11	6,18%	60	33,71%	107	60,11%
2020	178	9	5,05%	58	32,58%	111	62,35%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adataiból látható, hogy 2015. és 2019. között a nyilvántartott állás keresők iskolai végzettség szerinti megoszlása kis mértékben, de átalakult. A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2015-től csökkent, de azt követően jelentős emelkedést mutat. Ezzel párhuzamosan az általános iskolai végzettségűek száma arányosan csökkent. A 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek aránya a vizsgált időszakban viszonylag állandó.

A településen nyilvántartott munkanélküliek között még mindig nagyon magas azok aránya, akik csak alapfokú végzettséggel rendelkeznek. Középfokú végzettség hiányában a szakképesítések többsége sem szerezhető meg, így ezeknek a lakosoknak a többsége a munkaerőpiac csak olyan területein tud elhelyezkedni, ahol semmilyen speciális szaktudásra nincs szüksége. A 16. életév betöltésével Magyarországon megszűnik a tankötelezettség, így semmilyen jogszabály által biztosított forma nincs arra, hogy a fiatalokat „rákényszerítsük” arra, hogy középfokú képzést szerezzenek. Az iskolarendszeren kívüli szakképesítés megszerzésének egyik lehetőségeként alakult ki az utóbbi években, hogy a nyilvántartott állás kereső az illetékes Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán keresztül pl. közfoglalkoztatási program keretein belül, a munkavégzés alól felmentve szerez valamilyen dokumentált szakképzést.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A településen az önkormányzat a legfőbb foglalkoztató, ezért a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő állás keresők számára kiemelt jelentőséggel bír az önkormányzat által szervezett **közfoglalkoztatás**. Az önkormányzatnak hosszú távú és startmunkaprogramban való részvételre van lehetősége évek óta, mely keretében a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal

Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által biztosított közfoglalkoztatási programokat teljeskörűen igénybe veszi.

A közfoglalkoztatás egy, a munkaviszonytól elkülönülten kezelendő, állam által részben vagy egészben finanszírozott speciális jogviszony, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás a jelenlegi piaci és gazdasági környezetben számottevő lehetőséget jelent a hátrányos helyzetű álláskereső – kiemelten a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (a továbbiakban: FHT) jogosultak – átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására. Valamennyi program kiemelt sajátossága maga az értékteremtés, a közfoglalkoztatottak munkájukkal hozzájárulnak a település ápolásához, a gyermekétkeztetés támogatásához, a szociális természetbeni ellátások megteremtéséhez, közben elsajátíthatnak a munkavállaláshoz szükséges kompetenciákat is.

Továbbra is fontos a munkaerő-piacra való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

A hosszú távú közfoglalkoztatással egybekötött képzési program révén olyan szakmát "tanulhatnak ki" a résztvevők, amely a későbbiekben önálló megélhetési lehetőséget is biztosíthat számukra.

Az alábbi táblázat adataiból látható, hogy a közfoglalkoztatás rendszerének kibővítése nyomán a 2011 utáni években jelentős mértékben nőtt a közfoglalkoztatottak száma. A nagymértékű emelkedés 2015-ig tartott, mivel a közfoglalkoztatás elsődleges célját - a munkaerő-piacra történő visszajuttatást - sok esetben nem képes elérni. Miután a közfoglalkoztatás feltételeit némiképp szigorították, így 2017-ben megindult a közfoglalkoztatottak számának nagymértékű csökkenése, de településünkön még mindig igen magas a közfoglalkoztatottak száma.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	370	382
2016	16	329
2017	241	230
2018	211	193
2019	176	149
2020	182	131

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Összességében elmondható, hogy a közfoglalkoztatás jó lehetőséget jelent számos hátrányos helyzetű ember, így több esélyegyenlőségi célcsoport számára is az átmeneti munkavállalási nehézségek kezelésére, sőt segítheti is az elsődleges munkaerő-piacra történő be- és visszailleszkedést, de hosszabb távon az érintettek számára akár több kárt okozhat, mint amennyi előnye van, ezért csupán átmeneti megoldásként tölt be hasznos szerepet. Megemlítendő ugyanakkor, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű emberek számára gyakorta a közfoglalkoztatás jelenti az egyetlen megoldást hosszú távon is.

Szükséges azonban újból hangsúlyozni, hogy a közfoglalkoztatás csak átmeneti megoldást nyújt a munka nélkül maradt lakosság számára, nem lehet tartós célként meghatározni a közfoglalkoztatási programban való részvételt.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Településünk kedvező közlekedés-földrajzi adottságokkal rendelkezik. A város alapvetően kedvező pozícióban van, hiszen fontos, nemzetközi jelentőséggel is bíró közlekedési útvonalak mentén fekszik. Ez alapvetően nyugat-kelet irányban nyilvánul meg, ami egyaránt elősegíti a járásközpont, Berettyóújfalu és a közeli nagyváros, Nagyvárad megközelíthetőségét. A város közúti és vasúti közlekedési összeköttetéseiben további javulást hozott az M4-es autópálya kiépítése. A városon belüli közlekedési hálózatok alapvetően jól kiépültek.

A településen a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. A helyi munkáltatók az önkormányzaton kívül a VIASTEIN Kft., valamint a kisvállalkozások körébe tartoznak, tevékenységüket jobbra a kereskedelem területén fejtik ki. Viszonylag alacsony munkavállalói létszámmal – néhány fő alkalmazott – működnek, munkaerő igény tekintetében pedig a szakképzett munkavállalókat alkalmazzák. A munkavállalók egy része ingázik. Berettyóújfalu, Debrecen, Nagyvárad jelent potenciális munkavállalási lehetőséget számukra. Problémát jelent a drága tömegközlekedés, a beutazást saját költségen történő finanszírozása a munkavállalók számára sokszor vállalhatatlan kiadást jelent.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdekők helyzetére irányítja a figyelmet. A pályakezdő álláskereső aránya a 18-29 éves korosztályban.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	184	22
2016	199	25
2017	178	18
2018	158	16
2019	178	13
2020	178	7

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatai alapján elmondható, hogy Biharkeresztesen a fiatalokat kis arányban érinti a munkanélküliség. A nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma és aránya az elmúlt években folyamatosan csökkent az összes állás kereső között, és 2019-ben már csak az összes nyilvántartott állás kereső 7 %-a volt pályakezdő. A pozitív változás arra utal, hogy településünkön a fiatalok kevésbé nehéz helyzetben vannak a munkaerő piacon, mint öt évvel ezelőtt.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Lehetőség volt a korábbi években a településen a nyolc osztályt nem végzett személyek számára az általános iskola befejezésére, de az utóbbi két-három évbe ez a képzés elmaradt. Önkormányzatunk részt vesz a Járási Munkaügyi Hivatallal közös munkaerő piaci képzések lebonyolításában és képzési lehetőségek felkutatásában.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

E társadalmi csoport foglalkoztatására a nyílt munkaerő piacon kevés az esély. A hátrányos helyzetű csoportok tagjainak az alacsony végzettségükre tekintettel az önkormányzat közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatja azokat a személyeket, akik bevonhatóak.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomásunk, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei;

A digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei településünkön adottak. Az általános- és középiskolai képzés során évről évre egyre hangsúlyosabb szerepet kap a digitális eszközök alkalmazása, illetve a diákok informatikai ismereteinek bővítése.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) módosítása 2015. március 1-jétől jelentős változásokat hozott a pénzbeli és természetbeni szociális támogatások rendszerében, és ezzel összefüggésben a módosított Szt. 132. § (4) bekezdésének g) pontja felhatalmazást adott az önkormányzatnak a támogatások megállapítása, kifizetése, folyósítása, valamint ellenőrzése helyi szabályainak rendeletben történő szabályozására is.

Az Szt.-ben az állami szabályozási hatáskörben nyújtott és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatai elválasztásra kerültek. Az Szt. 2015. március 1-jétől csak a kötelező ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza. A kötelező segélyek körén kívül további ellátások nyújtásáról és a jogosultsági feltételekről az önkormányzat szabadon dönthetett. Az Szt. az önkormányzatok által biztosítandó segélyek tekintetében annyit ír elő, hogy az önkormányzat a helyi viszonyokhoz mérten, a krízishelyzetben levő személyek számára, illetve a helyi szociális problémák kezelésére települési támogatást nyújt.

Biharkeresztes Város Önkormányzat Képviselő-testülete a települési támogatások és ellátások helyi szabályairól szóló 21/2018. (XI. 29.) önkormányzati rendelete alapján nyújtott ellátások biztosításával a szociális szempontokból rászorult családok életminőségén kíván javítani, egyidejűleg ösztönözni kívánja a kérelmezőket arra, hogy maguk is tegyenek meg minden tőlük elvárhatót annak érdekében, hogy családjuk eltartásáról elsősorban kereső tevékenységből származó jövedelemből tudjanak gondoskodni.

Települési támogatás formái:

- **a lakhatáshoz kapcsolódó rezsiköltségekhez való hozzájárulás:** Az önkormányzat települési támogatást nyújt a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez, a rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén.
- **az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás:** Az önkormányzat képviselő-testülete támogatást nyújt annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott, annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartásra

köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti.

- **születési támogatás:** Születési támogatásra jogosult 5.000 Ft összegben az a család, ahol kisgyermek születik, illetve gyermeket fogadnak örökbe, és akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a. A támogatás megállapításához szükséges a család ezen irányuló kérelmének hivatalhoz történő benyújtása a születést követő 90 napon belül.
- **születésnap támogatás:** Születésnap támogatásra jogosult 5.000 Ft összegben az a 90. életévét betöltött személy, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a. A támogatás megállapításának ezen formája hivatalból történik.
- **iskoláztatási támogatás:** Évente egyszer iskoláztatási támogatásra jogosult szülőjének kérelmére, nagykorú tanuló/hallgató esetén saját kérelmére, az a tanuló vagy hallgató, aki legalább 5 éve biharkeresztesi állandó lakos, vagy 5 éve Biharkeresztesen tartózkodási hellyel rendelkezik, és életvitelszerűen itt tartózkodik, általános iskolai tanuló esetén Biharkeresztesen jár iskolába.
- **óvodáztatási hozzájárulás:** Évente egyszer óvodáztatási hozzájárulásra jogosult szülőjének kérelmére, az az óvoda, aki legalább 5 éve biharkeresztesi állandó lakos, vagy Biharkeresztesen 5 éve tartózkodási hellyel rendelkezik, valamint életvitelszerűen itt tartózkodik és Biharkeresztesen jár óvodába.
- **Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat támogatása:** Havonta Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat támogatására jogosult szülőjének kérelmére, nagykorú tanuló/hallgató esetén saját kérelmére, az a tanuló vagy hallgató, aki biharkeresztesi állandó lakos, vagy Biharkeresztesen tartózkodási hellyel rendelkezik és a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázatban az adott tanévre vonatkozóan nyertes pályázattal rendelkezik.
- **szociális célú tüzelőanyag támogatás:** Biharkeresztes Város Önkormányzata, hozzájárulva a tüzelőanyag költségekhez, évente egyszeri, természetbeni szociális célú tüzelőanyag támogatást nyújt a szociálisan rászoruló személyek részére.

Az önkormányzat a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást nyújt.

A fenti önkormányzati támogatástípusok mellett a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatala is nyújt különböző, az Szt.-ben szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátásokat.

Az álláskereső részére **álláskeresősi ellátásként** álláskeresősi járadék, nyugdíj előtti álláskeresősi segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresősi járadék maximum 90 nap lehet, a munkaerőpiaci járulékalap 60 %-a, legfeljebb a jogosultság kezdő napján hatályos kötelező legkisebb munkabér napi összegének megfelelő összeg.

Az alábbi adatokból látható, hogy az utóbbi 4-5 évben állandósult a nyilvántartott álláskeresők aránya az aktív korú (15-64 év közötti) népesség körében, közülük az álláskeresősi ellátásban részesülők aránya pedig az elmúlt 2 évben erőteljes emelkedést mutat. Az álláskeresők 20-25%-a részesül álláskeresősi ellátásban.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresősi ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	184	6,63%	18	9,78%
2016	199	7,44%	24	12,06%
2017	178	6,77%	21	11,80%
2018	158	6,09%	1	19,62%
2019	178	6,76%	44	24,72%
2020	178	6,34%	47	26,40%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	55	29,89%	n.a.	-	73	39,67%
2016	49	24,62%	n.a.	-	73	36,68%
2017	74	41,57%	112	62,97%	95	53,37%
2018	45	28,48%	68	43,22%	76	48,10%
2019	58	32,58%	70	39,38%	102	57,30%
2020	60	33,71%	67	37,64%	107	60,79%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatsora azt jelzi, hogy településünkön a szociális támogatás és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, mint az aktív korúak támogatása milyen mértékben van jelen.

Közfoglalkoztatásban csak a kirendeltség által közvetített álláskeresők, elsősorban FHT-ra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség figyelembevételével kötelesek elfogadni.

Az anyagi helyzet romlásának következményeként a munkanélküli emberek kapcsolatai beszűkülhetnek, megváltozott énképük és életvitelükben is izolálódhatnak. Az anyagi nehézségek konfliktusokat idézhetnek elő a munkanélküliek családjában.

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők száma alacsony városunkban, állandó értéket mutatott az elmúlt években, 16-20 személy részesül benne. Ez arra utal, hogy az aktív korúak ellátása keretében a foglalkoztatást helyettesítő támogatás az az ellátási forma, melyben sokan részesülnek, és kevés olyan rászoruló van a városában, aki egészségkárosodása vagy 14 év alatti gyermekének felügyelete miatt nem tud elhelyezkedni a munkaerőpiacon.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	16
2016	18
2017	20
2018	20
2019	19
2020	16

Forrás: TeIR, KSH

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A város infrastrukturális feltételei kedvezőek. Az ivóvíz, gáz, szennyvíz-hálózat a város teljes területén kiépített. A beépült utcák 100 %-ban aszfaltozottak.

⁶A felülvizsgált időszakban az önkormányzatnak lehetősége nyílt a TOP-2.1.3-16 – Települési környezetvédelmi infrastruktúrafejlesztések pályázat keretén belül a belvíz-, és helyi vízkár veszélyeztetettségének csökkentése érdekében a belterületi vízrendezés csapadékvíz csatornáinak felújítására, rekonstrukciójára a Bessenyei, Irinyi és Damjanich utcák egy részén. Ezzel ezeken a területeken biztosított lett a káros csapadékvizek rendezett, kártétel nélküli elvezetése, a település belterületének védeleme. A megvalósult csapadékvíz védelmi fejlesztések biztosítják a biztonságos lakókörnyezetet az adott településrészen élők számára, tovább az egész település számára tehetővé teszik a források rendelkezésre állásához igazodóan a biztonságos lakókörnyezetet.

A lakásállomány, leginkább annak minősége, illetve az újonnan épült lakások aránya jól mutatja egy város jövedelmi viszonyait, fejlettségi szintjét, dinamikáját.

Biharkeresztes „korára” a lakásállomány korából is következtethetünk, segítve annak megítélését, mennyire fiatalos a város településképe. Meghatározó az új/régi lakások teljes lakásállományon belül elfoglalt aránya, és az építkezések dinamikája. A biharkeresztesi lakások 2011-es számbavétele alapján a lakásállományban 12% az 1945 előtt épült lakások aránya, mely magasnak mondható. Az építkezések dinamikáját tekintve megállapítható, hogy 1980-ig nőtt, majd csökkent az új lakások száma. A 2011-ben összeírt lakásállománynak 25,2%-a (412 db lakás) 1971 és 1980 között épült. Összességében megállapítható, hogy a 20 évnél régebbi épületek 76%-os részarányukkal Biharkeresztest „idős” várossá teszik.

Az épített lakásokon belül a négy és több szobás lakások arányából következtethetünk a lakosság életszínvonalára, anyagi körülményeire.

Biharkeresztesen a lakásállomány 2001 és 2011 között állandó tendenciát mutat. A lakások komfortfokozata magasnak tekinthető. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány 48,1%-a összkomfortos, 41,9%-a komfortos, 3,7%-a félkomfortos, 5,7%-a komfort nélküli és 0,6%-a szükség és egyéb lakásnak tekinthető.

A 2011-es Népszámlálás adatai alapján a lakásállomány 5,4%-a egyszobás, 39,8%-a kétszobás, 36,7%-a háromszobás, míg 18,2%-a négy és többszobás lakás volt. A lakások tulajdonviszonyait tekintve 98%-a természetes személyek tulajdonában, míg az önkormányzat tulajdonában a lakások 1,1%-a volt.

A lakások komfortfokozata kisvárosi szinten viszonylag kedvezőnek tekinthető, az összkomfortos és komfortos lakások aránya a városban 90%.

⁶ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

Lakások és lakott üdülők komfortossága

	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség-és egyéb lakás	Összesen
Biharkeresztes	787	686	61	94	9	1637
Lakásállomány %-	48,1%	41,9%	3,7%	5,7%	0,6%	100%

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

A településen 1640 db lakás van, a lakások száma az elmúlt években folyamatos, csökkenést mutat. Egy-egy lakásban átlag 2,67 fő él. A lakott házak állaga változó.

Az időskorúak lakhatási helyzete a település viszonylatában megfelelőnek mondható. A településen egyházi fenntartásban bentlakásos idősek otthona működik.

A településen működő intézmények épületeinek állapota jó, azok felújítása folyamatosan megtörtént, és történik.

Az önkormányzat alapvetően két ellátási formában segíti elő a Biharkeresztesen élők lakhatási problémáinak megoldását. Egyrészt elhelyezést biztosít azoknak, akik a lakás és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérletének és elidegenítésének feltételeiről szóló 20/2018. (XI. 29.) önkormányzati rendeletben foglalt feltételeknek megfelelnek, másrészt a települési támogatások és ellátások helyi szabályozásáról szóló 21/2018. (X. 29.) önkormányzati rendelet alapján települési támogatásra jogosultak a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2015	1642	n.a.	n.a.	44,82%	89,65%	97,50%
2016	1638	n.a.	n.a.	44,69%	90,11%	97,56%
2017	1638	n.a.	n.a.	44,69%	90,35%	97,50%
2018	1640	2	1	44,63%	90,55%	97,38%
2019	1640	n.a.	n.a.	44,63%	91,04%	96,95%
2020	1640	n.a.	n.a.	44,75%	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

Biharkeresztesen az önkormányzat tulajdonában jelenleg 21 bérlakás van. A 20/2018 (XI. 29.) számú önkormányzati rendelet szabályozza a bérbe adható önkormányzati tulajdonban álló lakások bérbe adásának feltételeit. A bérlakások az átmeneti lakásproblémával küzdő családok

elhelyezését is szolgálják. A jövőben a bérlakás állomány korszerűsítése, felújítása szükségessé válik.

b) szociális lakhatás;

Az önkormányzat jelenleg 6 szociális lakhatást biztosító lakással rendelkezik. A 20/2018 (XI. 29.) számú önkormányzati rendelet szabályozza a szociális helyzet alapján bérbe adható önkormányzati tulajdonban álló lakások bérbe adásának feltételeit. A rendelet kimondja, hogy szociális helyzet alapján lakást akkor és annak lehet bérbe adni, akinek családjában az együttműködő családtagokat számítva az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíjminimum 200%-át, vagy olyan Biharkeresztesi lakos részére, akinek életében rendkívüli körülmény következett be, így különösen, ha az általa lakott lakás elemi kárt szenvedett, és elhelyezéséről önmaga más módon nem tud gondoskodni. A jövőben a szociális lakásállomány bővítése szükséges lenne, mivel városunkban is időről időre előfordulnak lakhatási problémák, illetve olyan nehéz élethelyzetek, melyekre megoldást jelenthet a szociális alapon történő lakás bérbeadása.

⁷Az önkormányzat a szociális lakásállomány bővítésének megoldására 2023. szeptemberében a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében, a „Leromlott városi területek rehabilitációja Biharkeresztesen” című projektben 2x2 szociális bérlakást adott át célzottan az alacsony társadalmi státuszú lakosság felzárkózása, beilleszkedésének elősegítése érdekében 4 roma család részére, mely 5 éven keresztül biztosítja lakhatási problémájuk megoldását.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok;

Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan nincs a településen.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság;

Elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság nincs a településen.

e) lakhatást segítő támogatások;

A mindennapi életfenntartás mellett a lakás fenntartására fordított kiadások igen megterhelőek a célcsoport családjai számára. A terhek enyhítését szolgálja az Szt-ben és a helyi rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén igénybe a lakhatáshoz kapcsolódó rezsiköltségekhez való hozzájárulás. Településünkön természetbeni ellátásként a szolgáltatóhoz utalással történik a támogatás megállapítása.

⁷ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	1185	n.a.
2018	1118	29
2019	1166	29
2020	842	478

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság;

Az eladósodottság mértékét illetően nincsenek adataink. Általánosságban elmondható, hogy a lakhatás, a lakásfenntartással kapcsolatos rendszeres kiadások viselése, illetve a lakáscélú hiteltörlesztés hatalmas terhet jelent a családok számára. Az utóbbi időszak kormányzati intézkedései fontos előrelépést jelentett e terhek enyhítése terén. Külön adósságsökkentés céljából nyújtott támogatás már nem érhető el, hiszen az Önkormányzatok egységesen települési támogatás keretében nyújthatnak segítséget a szociálisan rászorulóknak számára. Az eladósodás megelőzése érdekében nyújtható a fentebb már említett lakásfenntartási támogatás, illetve rendkívüli települési támogatás keretében átmeneti segély.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása;

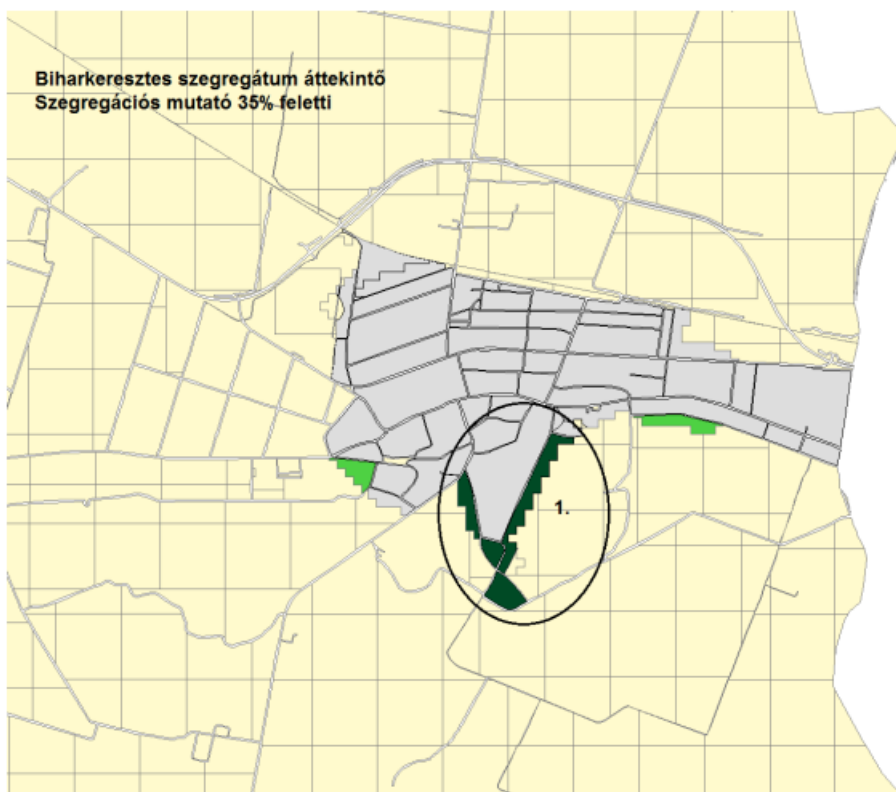
A városban néhány külterületi lakóingatlan található, a népszámlálási adatok alapján 26 fő él külterületen.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012 (XI.8.) Korm. rendelet 10. mellékletében meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2011. évi népszámlálási adatok alapján, az úgynevezett szegregációs mutató kiszámításával. 2 000 főnél népesebb városok esetében azok a legalább 50 lakossal rendelkező területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik.

a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

Biharkeresztes város területén egyetlen szegregált terület volt megtalálható a 2001-es adatok alapján, s ugyanez igaz a 2011-es adatokra is. A 276 fős lakosságszámmal rendelkező, a város átlagához képest rosszabb szociális és lakhatási körülményeket biztosító, hátrányos helyzetű családok által lakott szegregátumban a gazdasági és társadalmi problémák egymást erősítő komplex rendszere van jelen. Ettől függetlenül településszerkezeti szempontból a város szerves részét képezik. A terület a város déli lakóövezetében, annak is a legdélebbi részén, a Deák Ferenc, Kazinczy, Akác, Arad és Füzes utcák és a településhatár által lehatárolt területen azonosítható be a KSH adatai alapján. A körülhatárolt területen két különböző tömb található – egy szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület -, de egymás melletti fekvésük miatt együtt kezelendők. A szegregátum területe, jóllehet periférikus fekvést mutat, de Biharkeresztes város központjának közelében, attól mindössze 1-1,5 km távolságra fekszik. A központ legkönnyebben a Kazinczy és Deák Ferenc utcákon keresztül érhető el, ahol valamennyi közszolgáltatás biztosított. A környező csatorna-rendszereknek köszönhetően ez a terület a város déli nyúlványának tekinthető, de ettől függetlenül a várostestbe, városszövetbe beékelődött területről van szó, mely a területrendezési terv alapján falusias, kertvárosias területnek minősül. A tömegközlekedési lehetőségek korlátozottak, hiszen helyi tömegközlekedés nincs, a távolsági járatok megállóhelyei pedig nincsenek a közelben. Ettől függetlenül az intézmények, úgymint óvoda, iskola, orvosi rendelő, családsegítő elérhető távolságban, de nem a szegregátum területén vannak, mely nem jár szegregációt erősítő hatással. A szegregátum kialakulását hosszú évek kedvezőtlen hatásai eredményezték. Ezen a területen helyezkedett el a Dankó-telep, melyet a rendszerváltás idején számoltak fel. Hátterében feltehetően a város többi részéhez képesti olcsóbb telekárak álltak, mely terület magához vonzotta Biharkeresztes hátrányosabb helyzetű lakosait.

Szegregátum területek Biharkeresztesen (Forrás: KSH)

b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

A szegregátum területén a lakosságszám 2001. és 2011. között 194 főről 276 főre emelkedett, a lakóingatlanok száma pedig 46 darabról 82 darabra. Az önkormányzatnak nem állnak birtokában olyan információk, melyek alapján egyértelműen meg lehetne mondani, hogy a létszám növekedés hátterében inkább a beköltözések, vagy a kedvező gyermekvállalási kedv áll. Az önkormányzati becslések alapján ezen a területen a roma lakosság aránya meghaladja a 23%-ot, így feltételezhető, illetve a RNÖ elnökének elmondása alapján igazolódni látszik, hogy a sokgyermekes családok jelenléte, a felnövő generáció lakóingatlan építése és a rokoni szálak alapján történő építkezések állnak a háttérben. A városon belüli fejlesztési folyamatoknak nem volt szegregációt erősítő hatása. A jelzett terület lakosainak száma 2011-ben 276 fő volt, mely a déli lakóövezet lakosságának 17%-a, a város teljes lakosságának pedig 6,9%-a. Tehát a területen élők Biharkeresztes Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 59 száma közel 10 év leforgása alatt 1,4-szeresére nőtt. A városrészen és a városon belüli arányuk is növekedett. A becslések alapján a körülhatárolt területen a roma lakosok aránya 23%, mely a város egészére vetített értéket tíz százalékponttal haladja meg. A lakónépesség korszerkezetében a 14 év alatti korosztály aránya 30,4%, mely a városi átlag közel kétszerese. A 60 évnél idősebbek aránya pedig 3,6%, mely a városi átlag negyede. A területen tehát fiatal korszerkezet jellemző, melynek hátterében az

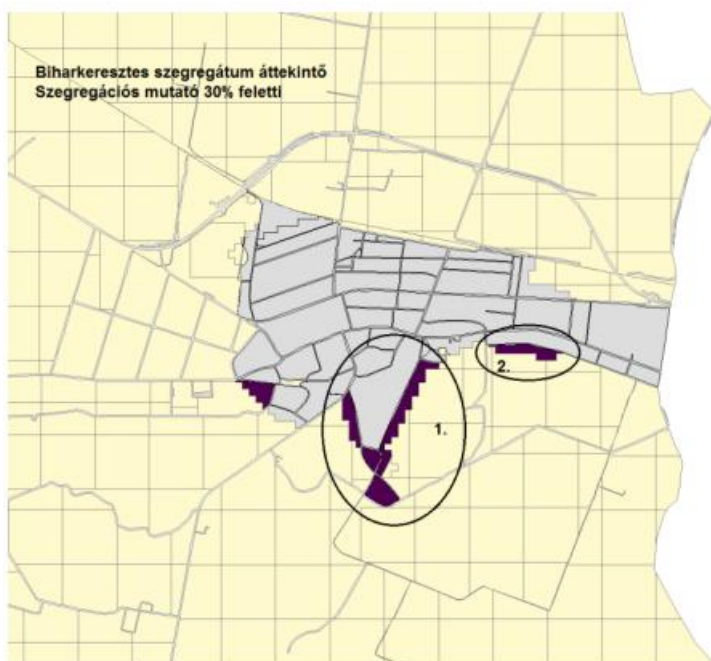
alacsony státuszú lakosság gyermekvállalási hajlandósága állhat. A lakosok iskolai végzettségét tekintve jelentős elmaradás figyelhető meg a városi átlaghoz képest. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 59%, mely a városi átlag több mint háromszorosa. Felsőfokú végzettséggel néhány lakos rendelkezik. A szegregátumban élők foglalkoztatási helyzetét legjobban a foglalkoztatottak aránya (15 - 64 éves népességben belül) mutatja. A mindössze 31%-os foglalkoztatási arány majd 20 százalékponttal marad el a városi átlagtól. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 46,3%, azaz minden második háztartás kenyérkereső nélküli. Tovább súlyosbítja a helyzetet, hogy az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya még mindig 67,9%. A területen élők munkaerő-piaci helyzetének nehézségét mutatja, hogy munkanélküliek aránya 47,69%, míg a tartós munkanélküliek aránya 21%. Ilyen magas munkanélküliségi érték kialakulásához jelentős mértékben hozzájárult a már korábban említett alacsony képzettségi, illetve foglalkoztatottsági szint is. Az alacsony gazdasági aktivitás a társadalom jövedelmi helyzetét is jelentősen befolyásolja. A Biharkeresztesen élő munkanélküli romák harmada általános iskolai végzettséggel, ötödük OKJ-s szakmával rendelkezik. Az érettségizettek aránya azonban alig éri el a 10%-ot. A lakosok jövedelmi viszonyait az alábbi mutatók tükrözik: a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 67,8%, míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 46,2%. A szegregátumban egy telken általában egy családi ház található, melyek kb. 15-20%-a tekinthető kifejezetten rossz állapotúnak. A kijelölt terület nem tekinthető zsúfoltnak, a hagyományos kertvárosi-falusi hangulatot tükrözi. A legutóbbi népszámlálás idején 82 lakást regisztráltak itt, melynek ötöde alacsony komfortfokozatú volt. Az egy lakásra jutó személyek száma (3,3 fő) jóval magasabb a városi átlagnál (2,4 fő). Problémát jelent, hogy a lakások 5,1%-a még mindig mindössze egyetlen szobával rendelkezett. A szegregátumban lévő utcák közül a fentiek alapján az Akác utcában élők helyzete tűnik a legrosszabbnak.

Az infrastruktúra kiépítésében semmiféle diszkrimináció nem játszott szerepet. A városnak ebben a részében, ugyanúgy, mint máshol kiépített az ivóvíz-, a gáz- és szennyvízcsatornahálózat, illetve a közvilágítás. A közlekedési infrastruktúra esetében a szegregátum területén egyedül a Zöldmező utca nem rendelkezik szilárd útburkolattal. 2003-ban a Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Tanács támogatásával valósult meg a Kazinczy és Akác utcák szilárd burkolattal való ellátása.

Ezen jellemzőknek köszönhetően a közszolgáltatásokhoz minden itt és a város más részében lakó egyenlő esélyekkel fér hozzá.

Egészségre ártalmas tevékenység a Kazinczy és Akác utcák kereszteződésében lévő illegális hulladéklerakó volt, melyet 2008-ban nyertes pályázat eredményeként felszámoltak és játszóteret alakítottak ki.

c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai;

Szegregációval veszélyeztetett területek Biharkeresztesen (Forrás: KSH)

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Magyarország helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) 4. pontja határozza meg, hogy az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások kötelezően ellátandó feladata az önkormányzatnak. Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXII. törvény 5. §-a értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról, és
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Egy adott település egészségügyi ellátórendszerének kihasználtságát nagymértékben befolyásolja a lakosság korösszetétele. Az életkor előrehaladtával természetesen egyre gyakrabban jelentkeznek a különböző egészségügyi problémák, amelyek megterhelik az alapellátást és erre az egészségügyi, valamint a szociális ellátórendszernek is fel kell készülnie.

A születések száma alacsony és csökkenőtendenciát mutat. A lakosság keveset törődik egészségével, keveset mozog, helytelenül táplálkozik, magas a dohányosok és alkoholfogyasztók aránya stb.

A települési önkormányzat az alapszolgáltatások megszervezésével segítséget nyújt a rászorulóknak részére, életvitelük fenntartásában, valamint egészségügyi állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés;

Biharkeresztes Város Önkormányzat Képviselő-testülete megállapította és kialakította az egészségügyi alapellátások körzeteit, a területi ellátási kötelezettségre a szerződést az alapellátásban résztvevő orvosokkal megkötötte, így biztosítva a lakosság részére az egészségügyi ellátáshoz a hozzáférést.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgáltatások száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	3	0	0	1	136	n.a.
2016	3	0	0	1	119	39
2017	3	0	0	1	132	37
2018	3	0	0	1	118	38
2019	3	0	0	1	124	21
2020	3	0	0	1	137	19

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A város egészségügyi ellátását 3 felnőtt **házi orvos** biztosítja. A településen összesen három rendelő található, melyek 1995. óta vállalkozásban működnek. A rendelőkhöz vegyes praxis zajlik. 1987-től 1994-ig gyermekorvosi praxis is működött, a megszűnte után a családorvosok látják el a beteg gyermekeket is.

A háziiorvosi ellátásban megjelentek és meglátogatottak száma összesen 2020-ban 28 382 eset volt. Az egy házi orvosra jutó lakosok száma 1 410 fő.

Az önkormányzat pályázati lehetőség kihasználásával felújította az orvosi rendelőt, akadálymentesítése is megoldott, mely a fogyatékkal élők, a gyermekes anyák és az idősebb korosztály esélyegyenlősége szempontjából igen fontos.

Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Körösszegapáti, Mezőpeterd, Nagykereki, Told és Váncsod települések területén az alapellátási **orvosi ügyeletet** Biharkeresztesi központtal központi orvosi ügyelet formájában biztosított. Az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról való gondoskodás érdekében az Önkormányzat 2021. július 1. napjától az Országos Mentőszolgálatot kérte fel Biharkeresztes településen az ügyeleti szolgálat működtetésére.

Az Országos Mentőszolgálat hétköznapiokon éjszaka, és hétvégén, valamint ünnepnapokon biztosítja a betegek sürgősségi ellátását. A településen mentőállomás is működik, mely az egykori gyermekorvosi rendelő helyén került kialakításra.

Biharkeresztesen három védőnői körzet van körzetenként 1-1 védőnővel, akik közeli ismerik az általuk ellátott családokat. A **területi védőnői ellátás** a védőnők illetékességi területén lakcímmel rendelkező, vagy életvitelszerűen ott tartózkodó és a védőnői gondozás iránti igényt írásban bejelentő várandós és gyermekágyas anyákat, újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekeket valamint az oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket, fiatalokat érinti.

Az **iskolavédőnői tevékenység** a védőnői szolgáltatás egy speciális területe, melynek során a 6-18 évesek egészségének megőrzése, fejlesztése, az ahhoz kapcsolódó problémák megelőzése, korai felismerése, kiküszöbölése és gyógyítása történik. A megelőző ellátás a hatályos jogszabályok, irányelvek, módszertani levelek alapján történik. A preventív tevékenység módszere a gondozás, amelynek során felkutatják, értékelik, nyilvántartják, és folyamatosan nyomon követik a tanulók fejlődését, szűkebb és tágabb környezetének alakulását, annak érdekében, hogy kedvező módon befolyásolják az életmódjukat. Az iskolát ellátó védőnő egyeztetett munkatervet készít minden tanévben, a munkaterv tartalmazza évfolyamonként az egész évi feladatokat havi bontásban:

- egészségfejlesztő tevékenység,
- szűrővizsgálatok rendje,
- védőoltások rendje,
- személyi és környezeti higiénés ellenőrzések menete
- fogadóórák rendszere.

A szűrővizsgálati protokollt módszertani útmutatók, szakmai irányelvek, jogszabályok döntik el. Ennek során figyelembe veszik a gyerekek anamnézisének, aktuális egészségi állapotát, testi és mentális fejlettségét. Teljes iskolaorvosi szűrésre 2 évente kerül sor. Az iskolavédőnő a hozzá tartozó oktatási intézményekben végzett egészségfejlesztő tevékenysége életkornak megfelelő témában, kiscsoportban, illetve osztályfőnöki és biológia órákon, egészségnapokon, tanfolyamok keretében történik.

A gyógyszereket és segédeszközöket a város egyetlen **gyógyszertára** biztosítja, mely éjszakai ügyelet is tart. A gyógyszertár az orvosi rendelőkkel egy épületben található, így ennek az akadálymentesítése megoldott.

A **fogorvosi ellátást** Biharkeresztesen működő fogszakorvosi rendelő biztosítja, mely további 7 településre (Váncsod, Told, Bedő, Bojt, Nagykereki, Ártánd, Mezőpeterd) kiterjedően látja el a feladatot. Fogászati szűrést az iskola-egészségügyi feladatok közt a fogorvos végez az oktatási intézményekkel történt megállapodások alapján. Az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton.

Járó- és fekvőbeteg ellátás csak a kistérségi központban, Berettyóújfaluban a Gróf Tisza István Kórházban működik. A szakorvosi ellátást igénylő betegeket ezért a háziorvos a berettyóújfalui, illetve debreceni szakorvosi rendelőintézetbe utalja.

Biharkeresztesen a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2018-tól fokozatosan nő, míg az ápolási díj tekintetében elmondható, hogy folyamatosan csökken az ellátásban.

Igen fontos az egészségügyi ellátás keretében végzett felvilágosító tevékenység.

A lakosság egészségügyi és szociális állapotának javításához a helyben biztosítható tárgyi és intézményi feltételeket, az egészségügyi és szociális szolgáltatások színvonala és a lakosság különböző csoportjai számára az egyenlő mértékű hozzáférés biztosítása teremti meg az életkilátások javulását.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés;

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a **preventív tevékenységek**, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem – különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Kiemelten fontos a szűrővizsgálatokon való részvételi arány emelése, különösen a középkorú lakosság körében. Az egészségfejlesztési nevelő tevékenység beépülése a közoktatási programokba is jelentősen hozzájárulhat az egészségtudatosság erősödéséhez. A lakossági szűrések között kiemelt helyet foglal el a mammográfiai szűrések szervezése.

⁸Városunkban új szolgáltatás indult Gondos Város néven 2024. januárjában. A program kiemelt célja a megelőzés, legyen szó akár a testi, akár a lelki egészség védelméről, emellett tartalmaz egészségmegőrzést, egészségi állapot felmérését, vizsgálatokat, előadásokat is, mindezt minden bejelentett lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező biharkeresztesi lakos ingyenesen veheti igénybe.

⁸ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

A Gondos Város Biharkeresztes programunkkal figyelemmel, odafordulással igyekszünk közösségünk minden tagját megszólítani a kisgyermekes anyukától kezdve a kamaszokon át a felnőttekig, idős emberekig. Komplex, a testi és lelki egészséget szem előtt tartó, elsősorban a prevencióra, szűrések megtartására kerül sor. A lakosság programokon való részvétele azt mutatja, hogy igény van a szűrővizsgálatok tartására a jövőben is, mivel a prevenció, a lakosság általános, testi és mentális egészségi állapotának javítása, az egészségtudatosság erősítése, korai és elkerülhető megbetegedést befolyásoló életmódbeli szokások javítása kiemelten fontos.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés;

A gyerekek fejlesztése már a legkisebbeknél elkezdődik. A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján a nevelési és oktatási intézményekben sajátos nevelési igény típusa szerint logopédus, gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő szakembert kellene bevonni a fejlesztő tevékenységbe. A helyi oktatási intézményekben jelenleg utazó logopédus foglalkozik a gyermekekkel, a többi területen fejlesztésre szoruló gyermekek ellátásáról a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézménye gondoskodik.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése;

Az önkormányzat minden köznevelési intézményben, bölcsődében és idősek klubjában megszervezi a **közétkeztetést**, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A szolgáltatók minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés;

Biharkeresztes Város Önkormányzat Képviselő-testülete kiemelt figyelmet szentel a városban folyó sporttevékenységeknek és a sportolás által a testmozgás, az egészséges életmódra nevelés, a személyiség és közösségfejlesztés, az önismeret, az akaraterő fejlesztése, szabadidő hasznos eltöltése tevékenységekre. Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a sport valamennyi formáját, beleértve a szabadidős tevékenységet, és az egészségmegőrzést is.

A **szabadidősport** szervezésének, az emberek mozgósításának a megvalósításban kiemelt szerepe van az önkormányzatnak, a helyi civil szervezeteknek, az önkénteseknek, a szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknak, illetve a lakóközösségnek, a családnak, a baráti közösségeknek és az egyénnek. A sportnak jelentős szerepe van az egészségmegőrzésben, a személyiség formálásban, a közösségi magatartás kialakítása területén. Az egészséges életmód szerves része a sportolás is. A város lakossága számára az önkormányzat biztosítja létesítményeiben a szabadidős, rekreációs (aktív sporttal elért testi-szellemi felfrissülés, kikapcsolódás) sporttevékenység feltételeit.

Sportolási lehetőséget a Városi Sportcsarnok biztosít, melyet napközben az általános és középiskolás diákok használnak, a fennmaradó időben pedig a lakosság igényeit szolgálja. A sportcsarnokban az elmúlt évben a művelődési ház által szervezett programokon kívül a következő rendezvényeket tartották meg.

Sportcsarnokban biztosított sportprogramok

PROGRAM	IDŐPONT	SZERVEZŐ
Foci fiataloknak	1 alkalom / hét	
Foci felnőtteknek	2 alkalom / hét	
Bozsik Program	1 alkalom/hét	Városi Sportegyesület
Tömegsport - Utánpótlás foci	5 alkalom/hét	Gárdonyi AMI
Női kézilabda	1 alkalom/hét	
Alizetics torna	4 alkalom / hét	Dr. Békési Lászlóné
Városi Sportegyesület – felnőtt csapat	alkalom szerint téli időszak	Városi Sportegyesület

Forrás: helyi adat

Emellett a városban szabadtéri sportpályák is rendelkezésre állnak: 1 darab nagypálya és 3 darab aszfaltborítású kispálya. A nagypályán küzd a város megyei másodosztályú labdarúgó csapata.

A labdarúgás szenvedélyének hódolók spontán szerveződés alapján létrejött csapatai heti rendszerességgel veszik igénybe a csarnokot, jó idő esetén a városi sportpályán kialakított füves kispályát. A Biharkeresztesi Városi Sportegyesület kezeli a városi sportpályát és annak kiszolgáló helyiségeit.

Biharkeresztesen jelenleg a városi sportegyesületben van lehetőség a versenyszerű sportolásra amatőr szinten. Az egyesület folyamatos működését a város önkormányzata, az egyesület vezetői, szponzorai biztosítják, támogatás hiányában a működtetés veszélybe kerülhet, mely megakadályozná a versenyeken való részvétel feltételeinek megteremtését.

Egyéni és eseti jelleggel hódolhatnak az asztalitenisznek, a kerékpározásnak és a futásnak, kocogásnak az arra igényt tartók. A horgászok számára a város közelében található horgászto biztosít kikapcsolódási lehetőséget.

Egyénileg és eseti jelleggel folynak városunkban a következő sportversenyek és testedzési formák:

- kispályás labdarúgás
- kosárlabda
- kézilabda
- női torna

A rekreációs tevékenység legfontosabb eleme a folyamatosság és a rendszeresség, mely egyaránt elérhető szervezett és egyéni formában is.

Évente megrendezésre kerül a Molnár György Sportnap rendezvény, mely lehetőséget biztosít a településen és a térségben élők számára különböző sporttevékenységek bemutatására és kipróbálására is.

Szervezett keretek között végzett szabadidős tevékenységek az „Alizetics” testszépítő és egészségmegőrző női torna, mely az egészségükért tenni akaró hölgyek számára teremt mozgási alkalmat. Sok felnőtt férfi és nő él a sportcsarnok, a bitumenpálya és a sportpálya által biztosított lehetőséggel is.

Törekedni kell komplex - a testedzés mellett a kultúra egyéb területeit is magába foglaló - a szabadidő programok népszerűsítésére. A rendezvények jellegét, helyszínét és időpontját a lakosság érdeklődéséhez kell igazítani. A programok, rendezvények, események szervezésénél jobban kell építeni a családokra, mert a gyermekek és a szülők együtt eredményesebben motiválhatók, mint külön-külön.

A város sporteseményeiről, sportéletéről szóló információk rendszeres biztosítása fontos feladat. Folyamatosan tájékoztatást kell adni a város lakosságának az elért eredményekről, másrészt a sportrendezvények helyének, idejének közlésével fel kell kelteni az érdeklődést. A Biharkeresztesi Híreken, valamint városunk honlapján (www.biharkeresztes.hu) keresztül az önkormányzat és az egyesületek folyamatosan szolgáltatják a sporttal kapcsolatos információkat. Törekedni kell olyan kiadványok megjelentetésére is, amelyek minden korosztályban felkeltik az érdeklődést a sport, az egészséges és a környezettudatos életmód iránt.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Biharkeresztesen a **szociális ellátást** a társulások formában működő Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el. Az intézmény fenntartója a Szociális és Gyermejjóléti Társulás. Az intézmény által nyújtott szociális szolgáltatások köre teljes, minősége megfelelő.

Az intézmény alaptevékenységei közé a következők tartoznak:

- **Nappali szociális ellátás:** ez az ellátás elsősorban a saját otthonukban élő 18. életévüket betöltött egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló önmaguk ellátására részben képes személyek, 18. életévüket betöltött fekvőbeteg- gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint napközbeni étkeztetésre.
- **Szociális étkeztetés:** Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezését biztosítják, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek

biztosítani. A szociális étkeztetés társulások formájában történő megvalósítását a Sörpark Kft biztosítja. A szociális étkeztetés, ahol lehet, szorosan kapcsolódik a nappali szociális ellátáshoz. Ártánd, Bedő, Told községekben a házi segítségnyújtáshoz, a falu- és tanyagondnoki szolgáltatáshoz kapcsolódik.

- Házi segítségnyújtás: Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást biztosítják. A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy - a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló - személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell

- a) a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- b) a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözésését.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell

- a) az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
- b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,

A házi segítségnyújtásban dolgozó szociális gondozó együttműködik az ellátás során az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel. A gondozók feladatai közé tartozik a bevásárlás, gyógyszerkiváltás, adagolás, testi, személyi higiénia biztosítása, szükség esetén hivatalos ügyek intézése. A gondozási tevékenységet szociális gondozó végzi. A napi gondozási tevékenységről a külön jogszabály szerinti gondozási naplót vezeti.

- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.
- Családsegítés: A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családsegítés keretében biztosítják

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,

Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató keretében működik. A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

Családsegítés során az egyre romló szociális helyzet megoldása jelenti a legtöbb problémát. Az intézmény tapasztalata alapján a kliensek túlnyomó része tartós munkanélküli.

A szociális szolgáltatások és ellátórendszer esetében fontos kihívás és célkitűzés a település számára, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban

rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítsanak. A szolgáltatásoknak köszönhetően javuljanak a hátrányos helyzetűek felzárkóztatási esélyei és életkilátásai.

Az önkormányzat természetbeni juttatásokkal is segíti a rászorulókat ruhaosztással, segélycsomagokkal, vagy gyermekek nyári étkeztetésének megszervezésével.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

A drogprevenció fő színhelye Biharkeresztesen az iskolai oktatás, melynek keretében rendszeresen foglalkoznak ilyen felvilágosítással, gyakran a rendőrséggel együttműködve, de a téma gyermekjóléti szolgálat által szervezett programokon is rendre előkerül. Egyéb intézkedésre helyben nem merült fel szükséglet.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Összességében megállapítható, hogy az egészségügyi és szociális ellátórendszer kiépített, a településen hozzáférhető. E tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelmények megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem érhet.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó ellátások általában véve is pozitív intézkedésekkel segítik a rászorulókat, a pozitív megkülönböztetést szükség esetén az eljárások, illetve a szolgáltatások nyújtása során érvényesíti az Önkormányzat, illetve a szolgáltató intézmény annak érdekében, hogy a leghátrányosabb helyzetben levőket kompenzálja, esélyegyenlőségüket biztosítsa.

Városunkban biztosított a népkonyha szolgáltatás. Népkonyhai szolgáltatás keretében napi egy adag meleg ételt kaphatnak állami támogatásból kisnyugdíjasok, öregségi nyugdíjban részesülők és családtagjaik, szenvedélybetegek, alacsony jövedelműek, valamint egyéb szociális hálóból kiszorult személyek.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

3.7 Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

A közművelődési szervezetek rendezvényeinek kulturális sokszínűsége a hagyományápolásra és új értékek teremtésére épül. A programok szervezésével, valamint közösségek létrehozásával cél a helyi társadalom kapcsolatrendszerének építése, civil szervezetek és egyéni kezdeményezések fogadása, támogatása és az együttműködés révén az információ áramlásának biztosítása.

Biharkeresztes nem rendelkezik közművelődési Konceptióval, csak rendelettel. Biharkeresztes Város Képviselő Testülete 2/2019. (II. 1.) önkormányzati rendelete az önkormányzat közművelődési feladatainak ellátásáról.

A város gazdag kulturális értékekben, fontos feladatának tartja a kultúra és a kulturális értékek ápolását, fejlesztését. A települési stratégia alapvető célja: a nemzeti és az európai – és ebben a helyi, települési - értékek megőrzése. A megőrzésnél a szakszerű védelem és a felelevenítés mellett az elérhetőség, a megtalálás elősegítése is egyre fontosabb, ideértve a digitális hozzáférés lehetőségeit is, illeszkedve a magyar kulturális stratégiához.

Céljaink:

- esélyteremtés,
- hagyomány- és értékörzés,
- új értékek létrehozása,
- közösségteremtés erősítése.

A településen végzett közművelődési tevékenység elvégzéséhez adott a Városi Művelődési Ház, a Városi Sportcsarnok és a Bihar Községi Ház épülete, a Helytörténeti Gyűjtemény, külső helyszínként pedig az Európa Liget. A közgyűjteményi feladatellátást a Városi Könyvtár biztosítja.

a) *községi élet színterei, fórumai;*

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2018)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
3	1	4758	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A művelődési és kulturális élet szervezője a település egyetlen közművelődési intézménye, a **Városi Művelődési Ház és Könyvtár**. Ez az integrált intézmény közművelődési feladatokat és

nyilvános könyvtári szolgáltatásokat lát el. Célja, hogy a fenntartó önkormányzattal összhangban, olyan korszerű könyvtárat és információs központot működtessen, amely szolgáltatásaival magas szinten látja el a város lakóit. Feladata, hogy használói számára biztosítsa a magyar és az egyetemes kultúra kincseit, a hazai és nemzetközi információhoz és tudáshoz való szabad hozzáférést.

Folyamatos tevékenységük meghatározó elemei:

- információközvetítés
- képzések szervezése
- amatőr művészeti tevékenység menedzselése
- műsorszolgáltatás
- civil szervezetek - egyesületek, alapítványok - tevékenységének segítése.

Ha a rendezvények látogatottságát nézzük, mind az igény, mind az aktivitás kiszámíthatatlan. A Művelődési Ház a legkülönbözőbb rendezvények megtartására kínál lehetőséget.

Az önkormányzat igyekszik a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet, közösségi teret létrehozni, melyek színvonalas programokat, rendezvényeket kínálnak. Jelenleg a városban közösségi tér nem található, ezért szükséges lenne a mai kor igényeit teljesen kielégítő épületkomplexumban létrehozni azt a közösségi teret, ahol mindenki zavartalanul élvezheti a művelődés, a kultúra, a szórakozás különféle aspektusait.

A kulturális örökségünk megismeréséhez és elsajátításához, személyiségének a művelődés általi fejlesztéséhez, valamint a kulturális értékek birtokba vételéhez szükséges esélyegyenlőséghez szükséges a 21. századnak megfelelő szintér biztosítása, melyet az önkormányzat pályázat által tudna megvalósítani.

⁹A TOP PLUSZ-1.2.1-21-HB1-2022-00054 projekt keretében településünkön kialakításra került egy a mai kor igényeit teljesen kielégítő közösségi és rendezvénytér, ahol mindenki zavartalanul élvezheti a művelődés, a kultúra, a szórakozás különféle aspektusait. A közösségi szabadtéri kulturális- rekreációs infrastruktúra fejlesztés a sportpálya területének átépítésével valósult meg. A területen létesült futópálya, a zöldinfrastruktúra fejlesztés keretében zöldfelületek létesítése, fasorok telepítése, valamint a nyári szabadtéri rendezvények megvalósításhoz szabadtéri színpad, pihenőhelyek kerültek kialakításra, így ez a rendezvénytér kreatív színtere lesz a jövőben a kikapcsolódásnak, pihenésnek településünkön. Az Ady E. u. 12. szám alatti épületben multifunkciós terek kerültek kialakításra, amelyek egyaránt alkalmassá válnak kulturális előadások, közösségi foglalkozások, valamint szakköri foglalkozások megtartására. Az épület

⁹ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

nagyterme alkalmas akár 30 fős csoportok fogadására is, valamint időszakos kiállítások, tárlatok is megrendezésre kerülhetnek.

A településen egy nyilvános könyvtár működik. A Városi Könyvtár a napjainkban sokat emlegetett információs társadalom egyik alapintézménye, a tudás, az ismeret és a kultúra szabad hozzáférhetőségét biztosítja mindenki számára. Az esélyegyenlőség megteremtésének egyik legfontosabb záloga.

A könyvtár működésének alapját változatlanul a megfelelően szervezett dokumentumgyűjtemény és annak az olvasók számára történő hozzáférhetősége jelenti függetlenül attól, hogy nyomtatott, hangzó, képi vagy elektronikus dokumentumról van szó. A hozzáférhetőség sem csak a kézzelfoghatóságot jelenti, hanem a távoli hozzáférés lehetőségét, amely egyre nagyobb jelentőséget kap a gyűjtemény feltárásának, feldolgozásának módjában is.

A könyvtár fő feladata az információ szolgáltatása. Az információ napjainkban keresett áru, mert egyre nagyobb szükség van rá a mindennapi élet és az élethosszig tartó tanulás során. Az információ adatokból áll, de sokkal több annál, mert az adathoz képest hozzáadott többlettel rendelkezik. Ezt a többletet adja a könyvtár, mert az kiválogatja, beszerzi, feldolgozza, rendszerezi, megőrzi és szolgáltatja az információt a felhasználó felé.

A könyvtári gyűjteményt úgy kell fejleszteni, hogy az képes legyen az új ismeretek tárgyilagos, sokoldalú közvetítésére. Ennek a törekvésnek a meglévő állomány jó alapot jelent, rendelkezik a könyvtár a gyűjtőkörének megfelelő alap- és kiegészítő művekkel.

A könyvtári alapszolgáltatások folyamatos biztosítása:

- Könyvkölcsönzés, olvasótermi helyben használat
- Folyóirat olvasás
- Helyismereti információk és dokumentumok gyűjtése
- Tájékoztatás, magas színvonalú kiszolgálás
- Fénymásolás, faxolás, szkennelés
- Internet-használat.

A könyvtári állományt folyamatosan honosítják, raktári katalógusépítést – a kurrens anyaggal együtt – folyamatosan végzik. Nagyon népszerű és elterjedt az olvasók körében a könyvtárközi kölcsönzés, így azokat a dokumentumokat is biztosítani tudják az olvasóknak, amelyek a városi könyvtár állományában nem találhatók meg. A kölcsönzésben résztvevő könyvtárosok a munka minden területén készségesen állnak az olvasók, látogatók rendelkezésére.

A Bihari Filmszínház funkcióváltással, az épület bővítésével, felújításával a biharkeresztesi és a környező települések lakosai számára újra közösségi színterré vált Bihari Közösségi Ház elnevezéssel.

A Művelődési Ház, a Bihari Községi Ház és a Könyvtár épülete felújításra, átalakításra került, az épületek teljes körű akadálymentesítése megoldott.

A lakosság információkkal való ellátása, a városban történt események publikálása a Keresztesi Hírek című újságban történik, mely évente több alkalommal jelenik meg.

Hagyományok ápolása, természeti, művészeti értékek kihasználása, a közművelődési és kulturális ellátások hozzáférhetőségének további biztosítása, támogatása a jövőben is fontos feladat.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Városunkban a közösségi együttélés során egy-egy esettől eltekintve nem jellemzőek komolyabb konfliktusok, zökkenőmentes a közösségi együttélés. A város 5000 fő alatti állandó népességgel rendelkezik, kisvárosias együttélés jellemzi közösségének tagjait. Városunkban nem okoznak gondot az etnikai különbségek, tiszteletben tarták a lakosok egymás kultúráját, szokásait, békés az együttélés. Az önkormányzat, az intézmények rendezvényeit bárki látogathatja, érdeklődési körének megfelelően. A rendezvényeken az atrocitások, a viták nem jellemzőek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Biharkeresztesen, mint az országban általában, karácsony és az ünnepek környékén erősödik fel a szolidaritás és felelősség érzete az emberekben, amikor alapítványok, egyházak az emberek felhívják a figyelmet e terület fontosságára. Az adományozásnak már hagyományai vannak a városban, melynek szervezésében minden segíteni akaró nagy szerepet vállal. Az önkormányzat „Tegyük szebbé” kampány keretében a biharkeresztesi hátrányos helyzetű, nélkülöző családok részére történő karácsonyi adománygyűjtést szervez minden decemberben.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A roma nemzetiségi önkormányzat igyekszik a helyi roma lakosság számára érdekképviselőt biztosítani, különböző kulturális, szabadidős tevékenységeket szervezni.

¹⁰ A szociális problémákkal küzdő társadalmi csoportok felzárkóztatása érdekében a "Szociális városrehabilitációs program megvalósítása Biharkeresztesen" pályázat keretében 2024. szeptemberében a szegregátum területén lévő Zöldmező utcán létrehozásra kerül egy roma nemzetiségi iroda és közösségi ház, valamint ugyanitt közösségi kert kialakítása valósult meg. A közösségi ház modern körülmények közt helyszínt biztosít a közösségfejlesztést célzó, a társadalmi integrációt segítő programoknak. Mindezek együttesen hozzájárulnak a terület és az itt élők felzárkózásához, fejlődéséhez, a szegregáció oldásához.

¹⁰ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

e) helyi lakossági önszerveződések;

A város lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük, együtt próbálunk megoldásokat találni. Ennek a legjobb példái azok az önkéntes összefogások, melyekkel a hátrányos helyzetű családok mindennapjait tudják megkönnyíteni, szebbé tenni (adományok gyűjtése, közvetítése, sütivásárok megszervezése). A rászorulóknak nemcsak a civil szervezetek gyűjtenek adományokat, hanem rendszeresen és folyamatosan a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és a Biztos Kezdet Gyerekház is.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Roma Nemzetiségi Önkormányzatot együttműködési megállapodás köti Biharkeresztes Város Önkormányzatához. Emellett jó kapcsolat jellemzi az óvodával és az általános iskolával való együttműködést is. A helyi Roma Önkormányzat tagjai bekapcsolódnak társadalmi munkaakciókba, gyermekprogramok szervezésébe, megvalósításába, támogatásába.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹¹

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nincs közösségi tér a településen</i>	<i>a mai kor igényeit teljesen kielégítő épületkomplexumban létrehozni azt a közösségi teret, ahol mindenki zavartalanul élvezheti a művelődés, a kultúra, a szórakozás különféle aspektusait</i> ¹² <u>Megvalósult</u>
<i>Biharkeresztes város területén szegregált terület található</i>	<i>A szegregátum lakónépességének élet-, és lakáskörülményeit, társadalmi helyzetét javítani képes infrastrukturális fejlesztést megvalósító pályázat a város azon szegregátumát magában foglaló akcióterületen, amely a leginkább leszakadással veszélyeztetett. Az</i>

¹¹ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

¹² Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

infrastrukturális beavatkozásokat a társadalmi hátrányok kompenzálását célzó szociális, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi, közösségfejlesztési, antidiszkriminációs és közbiztonsági programok egészítik ki.
¹³ <u>Megvalósult</u>

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékkal élő gyermekek. A fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

A településen a gyermekvédelmi alapellátások jól működnek, a gyermek- és ifjúságvédelem a gyermekekkel foglalkozó intézményekben jelen van. A gyermekek, az iskoláskorúak ellátása, esélyegyenlősége az egyenlő bánásmód szerint jól működik.

A Képviselő-testület minden évben átfogó értékelést fogad el a városban jelentkező gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatok ellátásáról.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Az állandó lakosság száma a 2018. január 1-i állapot szerint 4386 fő. Az összes állandó lakoshoz viszonyítva a 0-14 éves korúak száma 591 fő, arányát tekintve 13,47 %. A 15-17 éves fiatakorúak száma 101 fő, arányuk 2,3 %. A 0-17 éves korú gyermekek száma 797 fő, mely a lakónépesség mintegy 18,1 %-át adja.

¹³ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2 184	2 202	4386	49,79%	50,21%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			105	2,39%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	289	302	591	6,59%	6,89%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	50	51	101	1,14%	1,16%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt.) szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogói felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, az alapítványok, a munkaügyi hatóság.

A felsorolt intézmények és személyek kötelesek

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál;
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. A törvény által nevesített személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A gyermekvédelmi törvény meghatározza a gyermekek védelmének rendszerét. A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

Biharkeresztes Város Önkormányzata a gyermekvédelmi rendszer alábbi ellátásaival és intézkedéseivel tesz eleget a gyermekvédelmi törvényben foglalt ellátási kötelezettségeinek:

A gyermekvédelmi gondoskodás keretében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- a gyermekétkeztetés,
- a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- az otthonteremtési támogatás,

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása,
- Biztos Kezdet Gyerekház.

Az alábbi *gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések* 2013. január 01. napjától a járási gyámhivatal feladatkörébe tartoznak:

- védelembe vétel, iskoláztatási támogatás szüneteltetése
- ideiglenes hatályú elhelyezés
- átmeneti nevelésbe vétel

A gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó intézkedések kiválasztásánál figyelembe kell venni a veszélyeztetettség jellegét, a gyermek személyiségét, a gyermek családi körülményeit, az intézkedés várható hatásait, a gyermeknek a törvényben meghatározott - saját családi környezetben történő - nevelkedéséhez fűződő jogát.

A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot értenek, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi

fejlődését gátolja vagy akadályozza. A gyermekvédelemben érintett szakemberek gyakran eltérően értelmezik a veszélyeztetettség fogalmát és a mértékét is.

Ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de segítséggel a gyermek fejlődése a családban biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. A gyámhatóság - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiatakorút, a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, vagy a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút. A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki. A családgondozó a védelembe vett gyermekekre vonatkozóan egyéni gondozási nevelési tervet készít, melyben megfogalmazásra kerülnek a családgondozó, a szülő és a gyermek azon feladatai, amelyek a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez szükségesek. A kirendelt családgondozó szükség szerint, de legalább évente írásban tájékoztatja a gyámhatóságot a családgondozás eredményéről.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2015	22	10
2016	16	10
2017	28	34
2018	26	35
2019	2	3
2020	4	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Városunkban a védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma ingadozónak mondható, az ingadozás részben annak is betudható, hogy az alábbi táblázatban és ábrán látható adatok csupán az adott év december 31-i állapotát jelenítik meg. Ahogy látható, a veszélyeztetett gyermekek száma magasabb, mint a védelembe vett gyerekéké, mivel a veszélyeztetettség sok esetben a család- és gyermekjóléti szolgáltatás önkéntes igénybevételével is kezelhető, azonban azokban az esetekben, mikor ez a típusú ellátás már nem elégséges, hatósági intézkedésre (védelembe vételre) kerül sor. A védelembe vettek tehát azok a gyermekek, akik a veszélyeztetettek közül kerülnek ki, mint hatósági intézkedésben érintett kiskorúak. Az ő esetükben a veszélyeztetettség súlyosabb,

nehezebben kezelhető problémát jelent, ezért kötelező magatartásszabályok elrendelése mellett a gyámhatóság védelembe veszi őket. A veszélyeztetettség és a súlyos problémák kialakulásának megelőzésében, illetve a beavatkozás gyorsasága érdekében kiemelkedő jelentősége van veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetésének.

2016. január 1. napjától a családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással integráltan, egy szervezeti és szakmai egységben működik. Biharkeresztesen a család és gyermekjóléti szolgálat feladatait a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el.

A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozói személyes segítő, kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolat kialakítására törekszenek a szülőkkel és a gyermekekkel egyaránt a veszélyeztető körülmények elhárítása érdekében. Feladatuk a komplex családgondozás, melynek középpontjában a gyermek áll.

A családgondozók segítik a szülőket a gyermek gondozásában, ellátásában, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében, illetve kezdeményezik és összehangolják a gyermekek és a szülők részére a szociális alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást. A gondozott családok többségében hiányzik a pozitív minta. Ezekből a családokból kikerülő gyerekek kevés kivétellel nehezen illeszkednek be az iskolába, magatartásuk, teljesítményük messze elmarad az elvárhatótól. Ők azok, akik rendszeresen hiányoznak, ha pedig iskolába vannak, nem hagyják társaikat tanulni, rendbontóak, fegyelmezetlenek. Gyakran találkoznak olyan családokkal, ahol a gyermeknevelés kizárólag a gyermek fizikai szükségleteinek valamilyen, általában nagyon alacsony szintű kielégítésére korlátozódik. Nagyon sok gond van az iskolai hiányzásokkal, melyet a szülők még mindig nem kezelnek kellő határozottsággal, még a védelembe vétel után sem. A családdal közösen megfogalmazott feladatok gyakran nem, vagy csak részben teljesülnek. Az eleinte együttműködőnek látszó szülők, nem teljesítik azokat a célokat és nem követelik meg betartását gyermekeiktől sem, melyeket a gyermek érdekében fogalmaznak meg a családgondozók. Eredményeket csak együttműködő családokkal lehet elérni.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők;

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő, illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- természetbeni támogatásnak (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll)
- más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek

az igénybevételére.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	273
2016	285
2017	269
2018	233
2019	203
2020	189

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok
Biharkeresztes Város Önkormányzata 2020. évben 189 gyermek esetében állapított meg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre vonatkozó jogosultságot. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 2016-tól folyamatosan csökken. A jelenség nagyrészt valószínűleg azzal magyarázható, hogy az RGYK-ra való jogosultság sok más ellátáshoz hasonlóan az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének bizonyos százalékában van meghatározva, azonban a nyugdíjminimum összege évek óta változatlan, az RGYK-ra jogosító százalékának értéke pedig csupán 5 százalékponttal emelkedett 2018-ban. Így azonban túlságosan alacsony az a jövedelemhatár, mely alatt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítható. Mindamelllett, hogy ezen ellátás – mivel természetbeni ellátásokra, kedvezményekre jogosít – kifejezetten hatékonynak 80 mondható, ha a jövedelemhatár nem emelkedik tovább a jövőben, akkor sok, egyébként rászorulónak tekinthető család eshet ki az ellátásból.

A kérelmezőkre jellemző, hogy a szülők többnyire alacsony jövedelműek, illetve csak egyiküknek van jövedelme.

A rendszeres támogatás esetében elmondható, hogy a beérkezett kérelem elutasítására csak nagyon kevés esetben kerül sor, melynek oka minden esetben a család olyan anyagi, vagyoni helyzete, mely a támogatás megállapítását kizárja. A támogatási formák konkrét kérelmezésért

megelőző személyes elbeszélgetések alkalmával részletes tájékoztatást kapnak a gyermeket nevelő családok a támogatások jogosultsági feltételeiről és így konkrét kérelem - amennyiben a kérelmező nem felel meg a feltételeknek - kevés esetben érkezik az önkormányzathoz.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A gyermekek támogatásának egyik speciális fajtája az árvaellátás, amely egy biztosítási típusú, havi rendszerességgű, jövedeleमारányos pénzbeli ellátás, az elhunyt biztosítottak gyermekei, illetve bizonyos esetekben unokái és testvérei részére. Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. Az árvaellátás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. Biharkeresztesen az árvaellátásban részesülők száma 2016-tól folyamatosan csökkent. Az árvaellátásban részesülők közt a férfiak száma jóval magasabb, mint a nőké.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	18	12	30
2016	22	10	32
2017	22	9	31
2018	20	10	30
2019	12	11	23
2020	11	11	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Biharkeresztes Város Önkormányzata 2003. évtől évente csatlakozik a Bursa Hungarica Ösztöndíjrendszer fordulóihoz és biztosít költségvetésében forrást az ösztöndíj önkormányzati részéhez. A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőfokú tanulmányainak támogatása.

Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjban részesülők száma:

Év	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Fő	26	26	23	23	20	18

A pályázók létszáma az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői;

A kedvezményes iskolai-óvodai étkeztetés jelentősége igen nagy. A naponkénti meleg ebéd igen fontos lehet azoknak a gyermekeknek, ahol nem, vagy csak ritkán tudják a meleg ételt biztosítani a szülők. 2021-ben ingyenes bölcsődei étkezésben 24 kisgyermek részesült (közülük 3 családjában három vagy több gyermeket nevelnek, 11 fő pedig a jövedelmi viszonyok alapján részesült a kedvezményben). Ingyenes óvodai étkezésben 107 fő, ingyenes iskolai étkezésben 126 fő, 50 %-os kedvezményes iskolai étkezésben 42 fő részesült. Az ingyenes/kedvezményes gyermekétkeztetés igénybe vételének jogcíme általában a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, a családban három vagy több gyermek nevelkedése, illetve tartós betegség és fogyatékoság, valamint az, ha a gyermek nevelésbe vétel alatt áll. A gyermekétkeztetés normatív kedvezménye rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás, az 1-5. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek után az intézményi térítési díj 100%-a, az ezen csoportokba nem tartozó gyermek és tanuló után az intézményi térítési díj 50%-a.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermek a község intézményeibe nem jár, nincs is tudomásunk ilyenről

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői;

A hátrányos helyzetű családok egyike sem külföldről tért vissza.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Biharkeresztesen a szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek oktatása, nevelése az óvodában és az iskolában is teljes mértékben integrált formában történik. Az egyik legfontosabb teendő e téren tudatosítani a szülőknél a tanulás fontosságát és szerepét a gyermekek további életében. Mindehhez szükséges a szociális ellátórendszerrel való szoros együttműködés is, hiszen leghamarabb ők kerülnek kapcsolatba a családokkal.

A tehetséges és ambiciózus hátrányos helyzetű gyerekek idejekorán való felismerése szintén lényeges feladat, az ő bevonásuk a tehetséggondozásba vagy korrepetálásba jelentősen növeli a továbbtanulási esélyeket. A különböző szakkörökben való részvétel, az egyéni érdeklődésnek megfelelő művészeti vagy sporttevékenységbe való bekapcsolódás ösztönzése is lényeges a sikeres szocializáció szempontjából és legalább olyan fontos tényező a gyerekek fejlődése szempontjából, mint a tanulmányi előmenetel.

A középiskolákban a bejutott hátrányos helyzetű és roma tanulók lemorzsolódását kell megakadályozni, az érettségit adó képzéseken pedig a minél jobb tanulmányi eredmény elérését ösztönözni. A továbbtanulási motiváció fenntartása kiemelt feladat ebben a korban csakúgy, mint az ezzel járó anyagi terhek ösztöndíjakkal, támogatásokkal való enyhítése.

A roma fiatalok társadalmi integrációja a kulturális sajátosságok figyelembe vételével lehet a legeredményesebb. Ennek érdekében az iskolán kívüli tehetséggondozás, művészeti- és alkotótevékenység is jelentős szereppel bír.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hatályos szabályozás értelmében hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek. A gyermekvédelem intézményes rendszere kiépült a településen, a Családsegítő, a Gyermekjóléti szolgálat, az óvodai és iskolai gyermekvédelmi felelősök, pedagógusok és a védőnők összehangolt munkájának köszönhetően összehangoltan működik.

Településünkön a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a fogyatékkal élő gyermekek egyaránt hozzájutnak az egészségügyi (védőnői és háziorvosi ellátás) és a szociális ellátásokhoz (gyermekjóléti szolgáltatás, családsegítés).

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok);

A város gyermekvédelmi jelzőrendszerének szerves részét képezi a Biharkeresztesi **Védőnői Szolgálat**. Biharkeresztesen három védőnői körzet van körzetenként 1-1 védőnővel, akik közeli ismerik az általuk ellátott családokat. A három védőnő a városi körzethez csatolt környéki

településeket (Ártánd, Bojt, Told) is ellátja heti egy-egy alkalommal. A tanácsadó egy teljesen felújított épületben van, belső terei is megváltoztak, új funkciót kaptak. Nyertes pályázat eredményeként korszerű fűtés, világítás, informatikai hálózat lett kialakítva az elmúlt évben. A szakmai eszközök maradéktalanul alkalmasak a védőnői feladatok ellátásához. Korszerű szűrőeszközökkel vannak ellátva, melyekkel a lakossági szűrések is elvégezhetők. A három védőnő látja el az oktatási intézményekben az iskolavédőnői feladatokat is. A védőnői működés specifikuma, hogy munkájuk során a lakosság legszélesebb rétegeivel van kapcsolatuk. Családlátogatásaik során várandós kismamák, gyermekes anyukák problémáinak megoldásában segítenek. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak.

4. 3. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	3	152	51
2016	3	146	49
2017	3	150	50
2018	3	144	48
2019	3	145	48
2020	3	137	46

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma);

A házi gyermekorvosi teendőket a háziorvos látja el a településen, az önkormányzat házi gyermekorvosi praxist nem működtet.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2015	3	0	0	0	n.a.
2016	3	0	0	0	n.a.
2017	3	0	0	0	n.a.
2018	3	0	0	0	n.a.
2019	3	0	0	0	n.a.
2020	3	0	0	0	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A gyermekek speciális ellátási igényei, fejlesztése terén a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézménye játszik fontos szerepet. A Szakszolgálat 2021-től Biharkeresztesen is rendelkezik telephellyel, és gyógypedagógus, pszichológus, gyógytestnevelő szakemberek révén biztosít fejlesztő foglalkozásokat, terápiákat a gyermekek számára.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekvédelem intézményes rendszere mellett prevenciós programként településünk bekapcsolódott a **Biztos Kezdet Gyerekház** programba, amely segítségével lehetőség nyílik az eltérő élethelyzetből induló gyerekek számára a probléma lehető legkorábban történő felismerésére, a korai képességfejlesztésre. A Biztos Kezdet Program bevezetésének az volt a célja, hogy minden gyerek képes legyen képességeinek legteljesebb kibontakoztatására, és közel egyenlő eséllyel induljon, amikor megkezdí az iskolát. Az a feltételezés, hogy a legkorábbi életkorban szerzett információk, tapasztalatok, érzelmi biztonság és zavartalan fejlődés a későbbi korokra meghatározó, mára már bebizonyított tény. Fontos, hogy a gyerekek olyan tapasztalatokra tegyenek szert, amelyek megalapozzák a későbbi biztos ismeretszerzést, tudást. Vannak, akiknek külön segítségre van szükségük ahhoz, hogy erre képessé váljanak, és ez már a legkorábbi életkorban is látszik, az igény felismerhető.

A Biztos Kezdet Gyerekház alkalmasak arra, hogy megadják azt a támogatást, amelyre a kisgyerekeknek és szüleiknek szükségük van. Nemcsak a gyerekek életkora indokolja, hogy szülőikkel együtt vegyenek részt a gyerekház adta programokban, hanem nagyon sok esetben a családok egésze szorul rá a gyerekkorban kihagyott lehetőségek pótlására.

Létrejött a „**Közösségi szolgáltató ház**” településünkön, mely működésével a település elsősorban szegregált területén, mélyszegénységben élő gyermekek számára biztosít komplex, többfunkciós szolgáltatást. A közösségi ház elsődleges célcsoportját a gyerekek és a fiatalok alkotják. A szolgáltatások között – a helyi adottságoknak és szükségleteknek megfelelően – elsősorban az alternatív napközbeni ellátások, az óvodán, iskolán kívüli, a gyerekek fejlődését segítő tanfolyamok és foglalkozások, valamint a tanév során délután, szünidőben napközben is biztosított szabadidős, sport, kulturális programok. Emellett a közösségi szolgáltató ház a lakhatási körülményekből és a családok szűkös anyagi lehetőségeiből adódó problémákra nyújtanak segítséget. Lehetőséget kell biztosítani az ott élők szegénységéből fakadó szükségletek kielégítésére, pl. mosás, tisztálkodás, varrás, stb. Ezek a szolgáltatások térítésmentesen igénybe vehetők mindenki számára.

e) *gyermek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;*

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül, vagy akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

A gyermekek napközbeni ellátását Biharkeresztes Város Önkormányzata a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény hatálya alá tartozó óvodában, iskolai napközben és a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézményekben biztosítja.

Biharkeresztesen 2009. szeptember 15. napjától, az Önkormányzat fenntartásában, a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda intézményegységeként működik a bölcsőde, mely 3 éven aluli kisgyermek számára biztosít szakszerű nappali rendszerű ellátást és gondozást. Bölcsőde korábban önálló intézményként már működött a településen, de 1995-ben megszűnt. A jelentkező igények miatt indított az önkormányzat ismét Bölcsődét.

A bölcsődék a családban élő gyermekek életkorának és egészségi állapotának megfelelő gondozást – nevelést, korai fejlesztést, foglalkoztatást és étkeztetést biztosítanak azon gyermekek számára, akiknek szülei munkavégzésük, betegségük, szociális helyzetük, vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A bölcsődékben gondozó-nevelő munka folyik, amely tartalmazza azokat a nevelési, gondozási feladatokat, amelyek biztosítják a gyermekek fejlődését, a közösségi életre való felkészítését és a szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatását. A bölcsődei nevelésben kiemelt fontosságú a személyre szóló bánásmód, mely a kisgyermek egyéni sajátosságaihoz és igényeihez igazodó gondozást és nevelést jelent. A Bölcsőde férőhelye 28 fő.

A bölcsődei felvételnél érvényesül az az alapelv, hogy előnyt élvez az a gyermek, akit egyedülálló (élettársal nem rendelkező hajadon, nőtlen, elvált vagy özvegy családi állapotú) szülője nevel; akivel együtt a családban nevelt kiskorú gyermekek száma a három főt meghaladja; aki családgondozásban részesül, és fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége; akinek szülője orvosilag igazolt betegsége miatt az ellátást biztosítani nem vagy csak

részben tudja; akit – gyámhatósági határozat alapján – gyámként kirendelt időskorú (a rá vonatkozó nyugdíjkorhatárt elért) hozzátartozója nevel; akinek a szülője jövedelmi helyzete miatt (mert családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét nem haladja meg) az ellátásáról nem vagy nehezen tud gondoskodni; akinek családjában az egy főre jutó jövedelem alacsony.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2015	12	12
2016	12	13
2017	14	13
2018	14	13
2019	28	25
2020	28	21

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	12	12	0	0	0	0	12	12
2016	12	13	0	0	0	0	12	13
2017	14	13	0	0	0	0	14	13
2018	14	13	0	0	0	0	14	13
2019	28	25	0	0	0	0	28	25
2020	28	21	0	0	0	0	28	21

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen a gyermekek napközbeni ellátására családi napközi nem működik.

Az intézmény óvoda egysége 125 fős férőhellyel rendelkezik, csoportjainak száma öt, gyógypedagógiai nevelésben részesülő külön csoport nincs. 2020/2021-es nevelési évben összesen 113 gyermek részesült óvodai nevelésben, tehát az óvoda a bölcsődéhez hasonlóan magas kihasználtsággal működik. Az óvodában 2021-ben sajátos nevelési igényű gyermek 3 volt. Az intézményegységekben az alapvető feladat elvégzéséhez szükséges alkalmazotti létszám a törvényben előírtaknak megfelelően biztosított, a dolgozók iskolai végzettsége, szakképzettsége megfelelő. Az óvoda zavartalan működéséről 19 fő óvodai dolgozó gondoskodik. Ebből

óvodapedagógus 10 fő, gyógypedagógus 2 fő, nevelőmunkát közvetlenül segítő munkatársak közül dajkák száma 5 fő, óvodatitkár 1 fő, pedagógiai asszisztens 1 fő.

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem, olyan köztevékenység, mely a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására szolgál. A gyermekjóléti alapellátások célja a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének, családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, családból való kiemelésének megelőzése, a családból kiemelt gyermek visszahelyezése. Ezeket a feladatokat városunkban a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el.

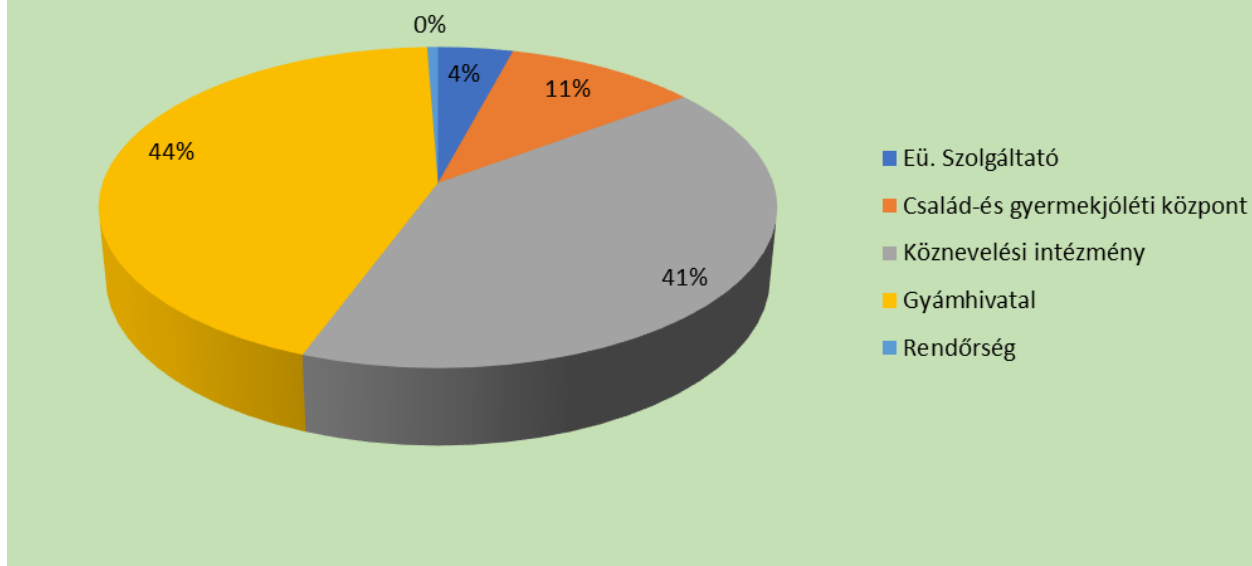
Gyermekjóléti szolgálat tevékenysége a kezelt probléma és az ellátott gyermekek száma szerint:

kezelt probléma	ellátott családok száma
gyermeknevelési	12
megélhetési lakhatással összefüggő anyagi problémák	3
magatartás zavar, teljesítményzavar	19
családi konfliktusok	4
szülők vagy család életvitele	3

2020-ban 3 gyermek volt védelemben, a védelembé vételekre hiányzások, magatartási problémák és családi problémák miatt került sor. A védelembé vett gyermekek a Gyermekjóléti központ felügyelete alá tartoznak, de gondozásuk a családgondozó feladata is marad. A gyermekek gondozási helyével és a vérszerinti szülőkkel a Szolgálat rendszeres kapcsolatot tart.

A család- és gyermekjóléti szolgálat jelzőrendszere jól működik. Az oktatási intézmények tagjai időben jeleznek, kapcsolattartásuk folyamatos a hathatós segítségnyújtás érdekében. Az esetek többségében magatartás és teljesítményzavarról valamint iskolai hiányzásról érkezett írásbeli feljegyzés az általános iskola és a környék középiskolái részéről. A jelzés beérkezése után felveszik a kapcsolatot a diákkal és a szülőkkel családlátogatás formájában. Az esetek többségében a középiskolás diák iskolai hiányzásairól a szülőnek nincs tudomása. A család szocio-kulturális háttere meghatározza az ilyen esetekben végzett munka eredményességét. 2020. évben a jelzőrendszer más tagjaitól is érkeztek jelzések megkönnyítve ezzel az információáramlást.

Jelzőrendszer által küldött jelzések

Az egészségügyi szolgáltatók is felveszik a kapcsolatot a család- és gyermekjóléti szolgálattal, ha problémás esetet tapasztalnak és ebben gyermek is érintett. Jeleznek, valamint közreműködnek az eset kezelésében, ezzel gördülékenyebbé vált az eddigi nehézkes ügyintézés.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Biharkeresztesen családsegítő szolgálat működik, aminek részben feladata, hogy a krízis helyzetbe kerülő családokat, gyermekeket és a számukra elérhető szolgáltatásokat összekapcsolja.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A Gyvt 39.§ (2) d) pontja szerint a gyermekjóléti szolgáltatás feladata a szabadidős programok szervezése. A család- és gyermekjóléti szolgálat által biztosított prevenciós foglalkozásokon olyan bizalmi légkört alakítanak ki a gyermekekkel, amit a gondozási munka során kamatoztatni tudnak. Különböző helyszíneken népszerűsítik szabadidős tevékenységeiket (általános iskola, óvoda, könyvtár, művelődési ház). A vakáció kezdetétől folyamatosan programokat biztosítanak az érdeklődő gyermekek részére. Céljuk lehetőséget biztosítani a gyerekeknek közösséggé szerveződni, egymás másságát elfogadni, tolerálni, csapatban együttműködni, összetartani. Nyári játszóházat rendeznek gyermekek számára változatos programokkal (biciklitúrák, horgászás, számháború, homokvárépítő verseny, bográcsfőzés stb.), úszásoktatást szerveznek Berettyóújfaluba.

A program megvalósításába sikeresen bevonták a helyi civil szférát, ők biztosították a főétkezéseket, valamint a kerékpártúráknál a felügyeletet. A településen lévő alapítványok, egyesületek, és a vállalkozók mindig segítőkészek a gyermekprogramok megszervezésében, támogatásában, lebonyolításában.

A nyári szünidőben az általános iskola biztosít nyári napközit a gyermekek számára, ezen kívül számos nyári tábor és egyéb foglalkozás kerül megszervezésre ebben az időszakban városi intézmények és civil szervezetek jóvoltából is.

A Városi Művelődési Ház és Könyvtár dolgozói szintén változatos szabadidős programokat biztosítanak, melyek minden gyermek számára elérhetőek.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

Biharkeresztesen minden köznevelési intézményben megoldott a gyermekek étkeztetése. Valamennyi intézményben külső szolgáltató biztosítja az étkeztetést. Biharkeresztes Város Önkormányzata 2011. évben kötött vállalkozási szerződést a Sörpark Kft.-vel a közétkeztetés biztosítására.

A hátrányos – és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek étkeztetése a jogszabályi kötelezettségeknek megfelelően történik. A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az **egészséges étkezés**. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz.

Az intézményekben a Gyvt. 21/B. §-a szerinti ingyenes és kedvezményes étkeztetést biztosítják a törvényben meghatározott jogosultsági kör számára. A Gyvt. 2015. szeptember 1. napjától hatályos módosított szabályai alapján, az intézményi térítési díj 100 %-át normatív kedvezményként kell biztosítani a bölcsődei ellátásban, vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek után, ha a gyermek: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül; tartósan beteg vagy fogyatékos; olyan családban él, amelyben tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermeket nevelnek; olyan családban él, amelyben három, vagy több gyermeket nevelnek; nevelésbe vették; vagy olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át. Kedvezményeket határoz meg továbbá a Gyvt. az 1-8. évfolyamon, vagy azon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részesülő gyermek számára is, amennyiben a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben vagy fogyatékosok nappali ellátásában részesül, nevelésbe vették, illetve utógondozott.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (a továbbiakban: Gyvt.) 21/C. §-a rendelkezik a szünidei gyermekétkeztetésről, mely alapján 2016. január 1. napjától a települési önkormányzat kötelező feladatává vált az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetén a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, amelyre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak ingyenesen. 2020. évi adatok szerint a

hátrányos helyzetű gyermekek száma 123 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 16 fő volt.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Városunkban gyakorlatilag minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi háttérű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását, az intézményi, városi rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzetétől, családi körülményektől függetlenül.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetésről nincs információnk. A bölcsődei, az óvodai, az iskolai ellátások, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, a családsegítő szolgáltatások, illetve juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását, a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit szem előtt tartva az esélyegyenlőséget.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül;

A Gyermekjóléti Szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből áll.

Bár nem gyermekeket, hanem fiatal felnőtteket érint a Bursa Hungarica ösztöndíjpályázatban 2020-ban 18 gyermek továbbtanulását segíti az önkormányzat

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Horizontálisan érvényesítendő szempont a közoktatás-fejlesztésben az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosításának elve. Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére a beruházásban, fejlesztésben. Kiemelten fontos az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával

annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a településen a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A 2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók körét. A 4.§ 13. pont alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a)különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók nyilvántartása a szülő által önkéntesen benyújtott nyilatkozat alapján történik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

A településen élő gyermekek számára életkoruknak megfelelően elérhető a bölcsődei és az óvodai ellátás, az általános iskolai, valamint a középiskolai oktatás. Az általános iskolában tanulók bekapcsolódhatnak a művészetoktatásba, illetve többféle szakkör közül választhatnak. A helyi sportegyesület az utánpótlás nevelés keretében kiemelkedően fontos szerepet játszik a gyermekek és fiatalok szabadidejének hasznos és egészséges eltöltésében, lehetőséget adva minden gyermeknek bármilyen jellegű megkülönböztetés nélkül.

Önkormányzatunk fontos céljának tekinti, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

Biharkeresztesen az óvodában és az iskolában is teljes mértékben integrált nevelés, oktatás folyik. A továbbiakban a legfőbb cél a továbbtanulási arány javítása. Az egyik legfontosabb teendő e téren tudatosítani a szülőkben a tanulás fontosságát és szerepét a gyermekek további életében.

A tehetséges és ambiciózus hátrányos helyzetű gyerekek idejekorán való felismerése szintén lényeges feladat, az ő bevonásuk a tehetséggondozásba vagy korrepetálásba jelentősen növeli a továbbtanulási esélyeket. A különböző szakkörökben való részvétel, az egyéni érdeklődésnek megfelelő művészeti vagy sporttevékenységbe való bekapcsolódás ösztönzése is lényeges a sikeres szocializáció szempontjából és legalább olyan fontos tényező a gyerekek fejlődése szempontjából, mint a tanulmányi előmenetel.

Az integrált nevelésben, oktatásban részt vevő gyermekek/tanulók száma évről évre emelkedő tendenciát mutat. A szakértői bizottságok tapasztalatok alapján az integrált nevelést, oktatást részesítik előnyben. Ez a pedagógusoknak egyre több és sokszor nehéz feladatot jelent. Intézményeinkben több pedagógus elvégezte a fejlesztő pedagógiai képzést, ezzel is segítve az integrációt. A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását minden köznevelési intézmény vállalja. Minden intézményben vannak sajátos nevelési igényű gyerekek. Az általános iskolákban a 2020/2021-es tanévben a sajátos nevelési igényű tanulók száma 10 fő, az óvodában 3 fő.

Biharkeresztesen az óvodai ellátást a **Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde** 2007-től társulás keretében biztosítja, biharkeresztesi székhellyel, további 4 településen látja el a gyermekek nevelését. Az egyenlő esélyteremtés feltételeit az intézmény minden gyermek részére teljesíti. Mindenkinnek biztosítani tudja az óvodai férőhelyet, egyben az etnikumok jogainak érvényesítését, a fejlődésben lemaradottak és akadályozottak integrálódását. A városban az óvodai feladat-ellátási helyek száma 1, a férőhelyek száma pedig 125 fő.

A Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsődét 2017-ben az Oktatási Hivatal együttműködő partnernek kérte fel az „Esélyteremtő óvoda” című projekt megvalósításába, mely az óvodai fejlesztő programot (IPR) váltja fel. A projektben együttműködők olyan országos intézményhálózatot hoznak létre, amelynek tagjai eredményes esélyteremtő nevelési eljárásokat alkalmaznak, és vállalják, hogy azokat más óvodákkal megismertetik. A cél az óvodák esélyteremtő képességének növelése és a társadalmi helyzetből fakadó hátrányok kompenzálása.

Esélyteremtő óvoda révén nagy figyelmet fordítanak a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek: hátrányos,- halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési,- magatartási,- és tanulási zavarral küzdő, sajátos nevelési igényű és kiemelten tehetséges gyermekek megkülönböztetett fejlesztésére. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó. Biztosítják minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú szeretetteljes nevelésben részesüljön. Nem adnak helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Kiemelt jelentőséget tulajdonítanak a szülőkkel történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg.

A táblázat adatai alapján az óvodába járó gyerekek között 2015-től folyamatosan csökken a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	116	33	28,45%
2016	111	31	27,93%
2017	110	28	25,45%
2018	106	22	20,75%
2019	114	24	20,18%
2020	113	23	20,35%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2013. január 1. napjától az állam gondoskodik - az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével - a köznevelési alapfeladatok ellátásáról.

A településen az általános iskolai oktatást az állami fenntartásban lévő Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskola, valamint az egyházi fenntartású Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény biztosítja.

A **Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskola** működési területe Biharkeresztes, Bojt, Nagykereki, Kismarja az intézmény 7 telephelyen működik. Az intézmény munkáját nagymértékben befolyásolja, hogy iskolái olyan településeken működnek, ahol nagy a munkanélküliség, a családok nehezen élnek, egyre több a hátrányos, a halmozottan hátrányos tanulók száma a velük való foglalkozás kiemelt jelentőségű feladatuk.

A nevelő-oktató munka eredményességének biztosítása, az alapozó ismeretek elsajátítása, tanulói haladásának reális értékelése a legfontosabb feladatuk. Mellette az egyéni fejlesztés, a tehetséggondozás, a tanulási időn belüli differenciálás, a kötelességvállalás- és teljesítés kialakítása, az önellenőrzés fontossága, az önismeret-önértékelés jelentősége.

Az intézmény pedagógusai kiemelt figyelmet fordítanak a tehetségekkel való foglalkozás mellett a sajátos nevelési igényük miatt tanulási kudarcnak kitett és beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók segítése.

A hátrányos helyzetű tanulók nevelése az integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés pedagógiai rendszere (IPR) módszertani elemeinek adaptációja alapján folyik az iskolában. Igyekeznek a tanulóikat sikerélményhez juttatni. Ha tanulmányi téren ez kevésbé lehetséges,

akkor az életkori sajátosságoknak megfelelően erősítik bennük a rendszeres mozgás iránti igényt. A sport – az egészség megőrzésén túl – fejleszti a tanulóba a szabályokhoz való alkalmazkodás készségét, levezeti a felgyülemlett energiát, erősíti a közösséghez tartozás érzését, sikerélményt ad, s mindezek pozitív hatása az iskolai élet egyéb területein is megmutatkozik.

A gyerekek számára biztosított a napközis ellátás, amit a HH/HHH gyermekek szülei magas arányban vesznek igénybe. Az iskolákban kiemelkedően magas a HH gyermekek aránya. A Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolában jelenleg 90 HH gyermek tanul, ez az iskolás gyereklétszám 70,8 %-a, míg ebből a létszámból 10 a HHH gyermek, ez a tanulói létszám 7,8 %-a. A biharkeresztesi intézményben a 2021/2022-es tanítási évben a sajátos nevelési igényű tanulók száma 9 fő, az iskolai tanulólétszám 7,1 %-a.

A városban a 2009/2010-es tanévtől kezdte meg működését, a **Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény**. A tevékenységüket táncművészeti és képzőművészeti ággal bővítették, így alapfokú művészetoktatási intézménnyé alakult át. A 2021/2022. tanévben 185 fő az iskola tanulói létszáma. Az iskolába Ártánd, Bojt, Told, Bedő, Berekböszörmény településekről 38 tanuló jár be, ez a tanulói létszám 20,5 %-a.

A tanulók közül jelenleg 16 fő HH gyerek van (a tanulók 8,6 %-a), ebből a létszámból 1 a HHH gyermek, ez a tanulói létszám 0,5 %-a. A sajátos nevelési igényű gyerekek száma ebben a tanévben 7 fő, ez az összes tanuló 3,8 %-a.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015	380	191	52,19%
2016	366	173	49,86%
2017	346	163	46,84%
2018	348	148	44,85%
2019	334	121	36,89%
2020	329	107	32,52%

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A településen működik a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Bocskai István Szakképző Iskola és Kollégium. A középiskolai oktatás területén elsősorban a szakiskolai tanulók körében jelennek meg hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nagyobb arányban. Ez igazolni látszik azt a közismert helyzetet, miszerint a hátrányos helyzetű diákok középiskolai szinten elsősorban az érettségit nem adó szakiskolai képzéseken koncentrálnak.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	23	58,97%	n.a.	-	n.a.	n.a.
2016	15	78,95%	n.a.	60,00%	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	70,59%	51	68,92%
2018	n.a.	n.a.	n.a.	54,05%	32	69,57%
2019	n.a.	n.a.	n.a.	42,00%	19	67,86%
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	7	70,00%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	125	55
2016	152	53
2017	150	33
2018	155	17
2019	139	16
2020	123	16

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.);

A Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde és tagintézményei fontos feladatuknak tekintik, hogy elősegítsék az óvodába járó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok

figyelembevételét. Emellett megvalósítják az SNI-integrációt is, a gyerekek fejlesztése a szakértői és rehabilitációs bizottság által kiadott szakvélemény alapján történik.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	4	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	5	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	125	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6.30	17.00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20 nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	10	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	10	0
Gyógypedagógusok létszáma	2	0
Dajka/gondozónő	5	0
Kisegítő személyzet	1	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015	120	5	125	1	116	n.a.	n.a.	23
2016	152	5	125	1	111	n.a.	n.a.	22
2017	153	5	125	1	110	n.a.	n.a.	22
2018	157	5	125	1	106	n.a.	n.a.	21
2019	165	5	125	1	114	n.a.	n.a.	23
2020	161	5	125	1	113	n.a.	n.a.	23

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A fenti táblázatból látható, hogy az óvodai férőhelyek száma minden évben magasabb a beírt gyermekek számánál, így nem fordulhatott elő, hogy bármilyen családi háttérrel rendelkező gyermek felvételi kérelme elutasításra került volna.

Mindkét általános iskolában a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos - hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos) valósulhat meg. Az SNI és BTMN státusszal rendelkező gyermekek fejlesztését a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézményének utazó gyógypedagógusai végzik.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	0	18	4	20	-
2015/2016	0	17	4	20	30,87%
2016/2017	0	16	4	22	27,67%
2017/2018	0	16	4	21	27,30%
2018/2019	0	16	4	21	26,67%
2019/2020	0	16	4	n.a.	27,74%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	51
2015/2016	49
2016/2017	41
2017/2018	51
2018/2019	38
2019/2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen a vizsgált időszakban a 8. évfolyamot valamennyi tanuló eredményesen befejezte.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetés, jogellenes elkülönítés, szegregációs jelenség az oktatás-nevelés területén nem tapasztalható a településen. A település mindkét általános iskolájának minden osztályba járnak halmozottan hátrányos helyzetű és roma gyermekek is.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutató eltérések;

A település mindkét iskoláját az alapfokú oktatás sokszínűsége jellemzi, ami az iskolák által meghirdetett fejlesztő programok elérhetőségében nyilvánul meg. A sikeresség visszacsatolásaként értelmezhető a versenyeken való szereplés eredményessége. A fejlesztő-gondozó munka tekintetében a szakköri lehetőségek és a napközis foglalkozás kialakítása általános, melyet a gyermekek nagy aránya igénybe vesz.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek számára nyújtott ellátások (így például a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, és a hozzá társuló számos természetbeni ellátás, vagy a szolgáltatások terén a fejlesztő foglalkozások) hátránykompenzáló célzattal, pozitív megkülönböztetés révén segítik elő a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esélyegyenlőségét. További speciális szolgáltatások is működnek városunkban, az önkormányzat fenntartásában Biztos Kezdet Gyerekház, míg egyházi fenntartásban 2016-tól Tanoda.

A Nefelejcs Biztos Kezdet Gyerekház 2015-től működik önkormányzati fenntartásban városunkban. A Biztos Kezdet program célja, hogy a településünkön élő 0-3 év közötti gyermekek számára esélyt teremtsen, illetve biztosítsa a képességek kibontakoztatását. A prevenciós program segítségével reális lehetőség nyílik arra, hogy az eltérő élethelyzetből induló gyermekeket támogassuk képességeik kibontakoztatásában, a lehető legkorábban felismerjük az esetleges problémákat. Lehetőség nyílik a korai, célzott képesség-fejlesztésre, a hátrányos helyzetből fakadó fejlődésbeli elmaradás elkerülésére, a hátrányok mérséklésére, a kirekesztődés megelőzésére.

A Napkelet tanoda Biharkeresztes és Ártánd közigazgatási területéről várja a tanulókat. Célcsoportja a 6 éves, vagy annál idősebb általános, középiskolai tanulmányokat folytató gyermekek, fiatal felnőttek, akik korlátozottan, vagy egyáltalán nem férnek hozzá hasonló minőségű szolgáltatásokhoz. A Tanoda fő profilját a szociális kompetencia fejlesztés képezi:

összesen heti 40 órában pedagógusok, valamint egy teológus – lelkész/vallás tanár fejlesztő, felzárkózást segítő és segítségnyújtó foglalkozásokat is tartanak.

A család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma csökkent az elmúlt három évben. Elmondható azonban, hogy viszonylag sok kiskorúval kerül kapcsolatba a szolgálat minden évben. Közülük azok családjával köt együttműködési megállapodást a szolgálat, akik esetében a hosszabb távú gondozás indokolt. A hosszabb idejű együttműködést indokolhatja a családban nevelkedő gyermekek veszélyeztetettsége, vagy egy-egy olyan nehéz élethelyzet, melyben a család tartósabb külső segítséget igényel. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást mindenképp a hátránykompenzáló szolgáltatások közé sorolhatjuk, hiszen egyrészt hozzájárul a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez, másrészt különböző egyéb szolgáltatások, ellátások igénybe vételét segíti elő, melyek szintén a hátránykompenzáció célját szolgálják.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2015	18	n.a.	53	146
2016	23	n.a.	n.a.	165
2017	18	n.a.	82	155
2018	12	n.a.	79	161
2019	10	n.a.	78	118
2020	10	n.a.	59	89

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹⁴

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a településen nincs házi gyermekorvos, a gyerekeket vegyes praxis keretében látják el</i>	<i>házi gyermekorvosi praxis visszaállítása a településen</i>
<i>nyári szünet idején nem biztosított a rendszeres melegétélhez jutás és a nyári gyermekfelügyelet</i>	<i>nyári napközi megszervezése</i>

¹⁴ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

az egészségvédelem, az egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya

az oktatásnevelés minden szintjén, illetve a szabadidős foglalkozások keretében egészségvédelmi programok megvalósításának ösztönzése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A lakosság nemek szerinti összetétele a megyei és országos mutatókhoz hasonlóan alakul Biharkeresztesen is, a 2021. évi adatok alapján a nők aránya kicsivel magasabb, mint a férfiaké, 50,3%. A 18 év alatti lakosság esetében a nemek összetételében a férfiak minimálisan magasabb aránya a jellemző. Jelentős eltérés a következő életszakaszokban sem mutatkozik, a férfiak aránya azonban kismértékben tovább növekszik. A 65 év felettiekénél azonban szignifikáns a változás, a nők aránya jóval magasabb lesz a város közösségében, ami a nők részéről a társadalom egészében várható magasabb átlagéletkor miatt tapasztalható.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében;

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve. Ugyanakkor a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását nem írja elő jogszabály. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,

- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

A munkavállalási korban lévő népesség száma mind a férfiak, mind a nők esetében 2015-től állandó tendenciát mutat településünkön. A munkanélküliségi adatokból úgy tűnik, nincsenek jelentős aránytalanságok a két nem között.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	6,53%	5,64%	6,09%
2016	6,89%	6,52%	6,71%
2017	6,64%	5,47%	6,06%
2018	5,60%	5,16%	5,38%
2019	5,98%	6,12%	6,05%
2020	6,19%	6,50%	6,35%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők gazdasági szerepére azért is tekintettel kell lenni, mert az egyszülős családok jelentős részében a nők a családfenntartók. Abban az esetben, ha a nők álláskeresők, a család helyzete is megrendülhet, a család segítségre szorul.

Az összes álláskereső között viszonylag nagy arányban vannak jelen a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők, azaz a tartós munkanélküliek. Körükben a nők aránya 41-50% között mozgott az elmúlt években.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresőök (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	51,63%	41,05%
2016	45,23%	50,00%
2017	58,43%	46,15%
2018	60,13%	42,11%
2019	58,99%	48,57%
2020	67,41%	50,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő álláskereső aránya az összes álláskereső között viszonylag alacsonynak tekinthető, a korábbi évekhez képest a 2016-tól fokozatosan csökkent. Ezek alapján megállapítható, hogy városunkban az oktatásból a munka világába történő átlépés nehézsége nem képezi jelentős okát a munkanélküliségnek. A pályakezdők nem szerinti összetételéről nincs adatunk, de mivel eleve alacsony arányban jelennek meg pályakezdők az álláskeresők között, így feltételezzük, hogy a nőket sem érinti jelentős mértékben a pályakezdési munkanélküliség.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2015	184	22
2016	199	25
2017	178	18
2018	158	16
2019	178	13
2020	178	7

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban;

A foglalkoztatást segítő és képzési programok esetében figyelembe kell venni, hogy megnőtt a szakmunka iránti igény, amely elsősorban a férfi munkaerőt érinti. A nők fizikai erejükénél fogva kevésbé vonhatók be ezekre a területekre. Kifejezetten csak nőknek meghirdetett foglalkoztatást segítő képzési programok kis számban indulnak, de jellegükénél fogva jellemzően pl. kertész,

szociális ápoló, takarító képzések, melyeket a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya indít, akik jelentkeznek, őket vonják be.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei;

Településünkön az alacsony iskolai végzettségű nők és férfiak számára egyaránt komoly nehézséget jelent az elhelyezkedés, többségük közfoglalkoztatásban dolgozik, vagy arra vár, hogy behívják közfoglalkoztatásba.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség);

A nők bérezésével kapcsolatos információink nincsenek, de az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

Megállapítható, hogy városunkban nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci esélyeit és az ideális családtervezést is pozitívan befolyásolja, ha a gyermekek napközbeni ellátása biztosított a településen. A kisgyermekes nők munkavállalását, munkába való visszatérését segíti a bölcsődei és óvodai szolgáltatások teljes körű elérése.

A településen nem működik családi napközi, viszont biztosított a bölcsődei ellátást, ami előremutató önkormányzati intézkedés volt. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Városunkban a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek száma jelenleg 28 fő, 2 csoporttal működik a bölcsőde. 2021/2022 nevelési évben lezajlott beiratkozás során 24 fő bölcsődés életkorú kisgyermek felvételét kérték az intézménybe (közülük 3 fő SNI).

A bölcsődei férőhelyek biztosítása segíti a kisgyermekek napközbeni ellátását, személyiségfejlesztését, továbbá lehetőséget biztosít, segíti a szülőket, de főképpen az édesanyák munkába állását, munkavállalását is.

A napközi otthonos óvoda férőhelyeinek száma 125 fő, 5 csoporttal működik. Az óvodába 2021/2022. tanévbe beiratott gyermekek száma 110 fő. Minden harmadik életévét betöltött gyermek számára biztosított az elhelyezés és még van üres férőhely is. A nők elhelyezkedése szempontjából fontos tényező, hogy a gyermekek napközbeni ellátása megoldott legyen.

Sem a bölcsődében, sem az óvodában nem jellemző, hogy férőhelyhiány miatt szükséges lenne elutasítani gyermekeket, az intézmény minden gyermeket fogadni tud. Nyitvatartási ideje igazodik a szülők munkarendjéhez.

A településen nincs olyan kezdeményezés, ami a családbarát munkahelyek kialakítását, a nők alternatív foglalkoztatását segítő, a családi kötelezettségeknek való megfelelést segítő vállalkozásokat elismerné, ösztönözné.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2015	12	12
2016	12	13
2017	14	13
2018	14	13
2019	28	25
2020	28	21

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	12	12	0	0	0	0	12	12
2016	12	13	0	0	0	0	12	13
2017	14	13	0	0	0	0	14	13
2018	14	13	0	0	0	0	14	13
2019	28	25	0	0	0	0	28	25
2020	28	21	0	0	0	0	28	21

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Fontos számunkra, hogy a településünkön született és születendő gyermekek óvodai, általános iskolai, és bölcsődei nevelését is a lehető legjobb körülmények között tudjuk saját településünkön biztosítani, ezzel segítve a szülők számára a gondtalan munkába járást, a kisgyermekes édesanyák munkába való visszaállását.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	3	152	51
2016	3	146	49
2017	3	150	50
2018	3	144	48
2019	3	145	48
2020	3	137	46

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A család- és nővédelmi gondozás célja, hogy a gyermekvállalás optimális biológiai és pszichés körülményeit elősegítse a fogamzás előtti gondozás és a genetikai tanácsadás, valamint a termékenységi ciklus alatti gondozás alapján (a várandós anya gondozása, a magzat születés előtti gondozása, a gyermekágyas és szoptató anya gondozása). A városban dolgozó védőnők segítik ezt a fajta gondozást. A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszaknak több fajtája van: szóbeli, lelki, testi, szexuális és gazdasági (anyagi). Az áldozat és az elkövető között közeli, családi, intim viszony van. Ez a kapcsolat lehet házastársi, élettársi, gyermek-szülő vagy testvérek közötti is. Az erőszak általában olyan személyeket érint, akik ki vannak szolgáltatva az elkövető családtagnak.

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derülhet fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

Nőkkel kapcsolatos erőszakos cselekedetről, családon belüli erőszakról az önkormányzatnak nincs tudomása. Nagyon nehéz sok esetben feltárni az ilyen jellegű problémákat, akár család, akár párkapcsolat esetében. Épp a nők azok, akik a lehető legtovább próbálnak úgy tenni, mintha mi sem történne, ezzel nehezítve a probléma megoldását.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Városunkban anyaothton, családok átmeneti otthona nem működik, szükség esetén az itt élők a Megyei Intézményfenntartó Központ által működtetett intézményeket veheti igénybe. A szolgáltatások elérése, közvetítése a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladata.

A korábbi évek tapasztalatai alapján elmondható, hogy az anyaothtonba, átmeneti otthonba való bekerülés okai a kedvezőtlen szociális helyzet, valamint a családi konfliktusok voltak.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére.

Az alábbi táblázat mutatja, hogy Biharkeresztesen a közszférában – közoktatás, közigazgatás, közművelődés, szociális és egészségügyi ellátás – lényegesen magasabb a nők aránya, mint a férfiaké:

Az Önkormányzat intézményeiben foglalkoztatottak száma nemek szerinti bontásban

Intézmény neve	Foglalkoztatott nők száma	Foglalkoztatott férfiak száma	Nők aránya
<i>Biharkeresztesi Közös Önkormányzati Hivatal</i>	19	5	79 %
<i>Városi Művelődési Ház és Könyvtár</i>	5	0	100 %
<i>Szivárvány Óvoda és Bölcsőde</i>	34	0	100 %
<i>Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények</i>	27	0	100 %
<i>Biharkeresztes Város Önkormányzata</i>	11	5	68,7 %

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

Helyi viszonylatban a közigazgatásban és a közalkalmazotti szférában jóval magasabb a nők aránya, ezeken a területeken a nők vezetői szerephez is könnyebben jutnak.

A Hivatal középvezetőinek 100 %-a nő. Ha az önkormányzati intézményhálózat felső vezetését vizsgáljuk, akkor 100 % a nők aránya.

A Biharkeresztes Város Önkormányzat képviselő-testületében a 7 képviselő között hárman képviselik a női nemet, ami jó arálynak tekinthető (42,8 %).

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten érintő társadalmi problémák felszámolására indított kezdeményezések a településen nincsenek, mivel nem érzékelhetők a nőket érő hátrányos megkülönböztetés, így annak felszámolására sem jött létre kezdeményezés.

Tapasztalatunk szerint a gyermek születését követően az otthon maradó anyák egy része magányosnak érzi magát, hiszen hirtelen az eddigi aktív életéből szinte minden háttérbe szorul, a megszokottól más helyzetbe kerül. Ennek a helyzetnek a felszámolása érdekében igyekszik az önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet, közösségi teret létrehozni, melyek színvonalas programokat, rendezvényeket kínálnak.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹⁵

<i>A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet</i>	<i>szabadidős programok szervezése, „beszélgetőkör” fenntartása, kulturális és mentálhigiénés programok, sportolási és szabadidős lehetőségek biztosítása kifejezetten nők számára, nagycsaládosok számára</i>
<i>a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt</i>	<i>a szervezett szűrés, mely által minden kora miatt veszélyeztetett nő hozzájuthat az ellenőrzés lehetőségéhez</i> ¹⁶ <u>Megvalósult</u>

¹⁵ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

¹⁶ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

<i>a gyerekeiket egyedül nevelő anyák lakhatási problémái válást, külön költözést követően</i>	<i>az önkormányzat által szociális alapon kiadható lakások számának bővítése</i> ¹⁷ <u>Megvalósult</u>
--	--

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A magyar társadalom előregedő társadalom. Az előregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Az aktív és méltó idősor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXI. törvény értelmében járó

- saját jogú nyugellátás
 - öregségi nyugdíj
- hozzátartozói nyugellátás
 - özvegyi nyugdíj
 - árvaellátás
 - szülői nyugdíj
 - baleseti hozzátartozói nyugellátások
 - özvegyi járadék

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Településünk a 2019. évi népességi statisztikai adatok alapján a 60 éven felüliek száma 1234 fő. Ebből a nők száma 689 fő, a férfiak száma 545 fő. A városban a 60 év felettiek aránya az összlakosság közel 28 %-a.

A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják. Az előregedő, és egyedül maradó lakosságnak továbbra is fontos a környezete rendben tartása, amelyre sokan egészségi állapotuk miatt már nem képesek. Az önkormányzat segítséget nyújt az arra rászorulóknak, szükség esetén gondoskodik az árkok rendben tartásáról.

¹⁷ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	780	590	132,20%
2016	810	582	139,18%
2017	836	580	144,14%
2018	864	591	146,19%
2019	901	586	153,75%
2020	984	617	159,48%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	447	622	1069
2016	450	617	1067
2017	454	610	1064
2018	449	600	1049
2019	424	600	1024
2020	403	588	991

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	54	7	290	436	2	71	n.a.
2016	53	1	295	451	4	63	n.a.
2017	52	1	299	454	5	53	4
2018	53	1	300	460	4	49	4
2019	50	1	303	471	2	41	5
2020	50	1	286	465	2	465	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma folyamatosan csökken, jelenleg a lakónépesség közel 24,8%-a. A nők száma viszont jelentősen magasabb a férfiak számánál, amely megfelel a lakónépességre vonatkozó általános demográfiai adatoknak.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idős korosztály (jellemzően az 50 év felettiek) foglalkoztatási mutatói a településen igen alacsony. A településen a regisztrált munkanélküliek száma 2019. évben 178 fő volt, ebből az 50 év feletti nyilvántartott álláskeresők száma 65 fő. Arányuk igen magas, a nyilvántartott álláskeresők 36,5 %-a 50 év feletti. Annak a személynek, aki ebben a korban munkanélkülivé válik, az elhelyezkedési esélye alacsony.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A városban élő nyugdíjasok további foglalkoztatásáról nincsenek adataink. A településen élő idős emberek helyben, a ház körüli mezőgazdasági termelésből önmaguk és szűkebb családjuk számára zöldséget termesztenek, kisállatokat tenyésztnek, többen feltételezhetően közülük kerülnek ki az őstermelők, de vannak olyan idősek, akik egyéni gazdasági vállalkozásukat tovább viszik így biztosítva az aktív időskort.

Az idősek nyugdíjai alacsonyak, különösen a volt mezőgazdasági dolgozóké. Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	184	199	178	158	178	0
41-45 év (TS 042)	Fő	16	24	20	15	19	n.a.
	%	8,70%	12,06%	11,24%	9,49%	10,67%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	21	13	11	11	14	n.a.
	%	11,41%	6,53%	6,18%	6,96%	7,87%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	17	12	11	12	16	n.a.
	%	9,24%	6,03%	6,18%	7,59%	8,99%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	11	17	27	21	20	n.a.
	%	5,98%	8,54%	15,17%	13,29%	11,24%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	10	11	9	18	29	n.a.
	%	5,43%	5,53%	5,06%	11,39%	16,29%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Városunkban elsősorban a közfoglalkoztatási programok nyújthatnak lehetőséget az idősök munkaerő-piaci aktivitására, egyéb, kifejezetten ezt a korosztályt célzó program nem szolgálja időseink foglalkoztatását.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk. Ennek ellenére megállapítható, hogy egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók különösen nagy nehézségekkel szembesülnek a munkaerőpiacon. Az idősebb korosztály alacsonyabb fokú foglalkoztatottságát több tényező is befolyásolhatja. Az elmúlt évtizedekben jelentősen átalakult a munkaerő-piac, a felgyorsult technikai és technológiai fejlődés miatt számos munkakör szűnt meg és újabbak jöttek létre, ugyanakkor újfajta képességek és kompetenciák váltak szükségessé a sikeres érvényesüléshez.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az, hogy az idősök hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősökkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai gyakran kevés időt szánnak a velük való törődésre, gyakran távol élnek idősebb családtagjaiktól, illetve a megélhetési gondok miatt több mint 8 órát dolgoznak. A fentiek miatt megnőtt a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény.

Az idősök ellátásában fontos szerepet vállaló intézmények a településen:

- A személyes gondoskodást nyújtó, időseket érintő szociális ellátásokat az önkormányzat a kötelezően ellátandó feladatai között biztosítja a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében. Az intézmény által biztosított szolgáltatások: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősök nappali ellátása, fogyatékos személyek nappali ellátása.

- a Magyarországi Református Egyház fenntartásában működő Gondviselés Háza Idősek Református Otthona. Az intézményekben összesen 90 férőhely áll rendelkezésre nappali ellátás biztosítására.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idős korúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő idős korúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	780	81	95	224
2016	810	86	62	224
2017	836	87	63	214
2018	864	87	60	233
2019	901	85	57	253
2020	984	77	62	265

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Biharkeresztesen a 65 év feletti lakosság száma folyamatosan emelkedik. Az idős személyek nappali ellátásának célja az egyedül élő idős ember társas kapcsolatainak kialakítása, a hiányos családi gondoskodás pótlása, az egyedülléttel járó káros hatások megszüntetése, valamint az ellátott egészségi és higiénés viszonyainak javítása. Az ellátást a 65 év feletti lakosság 10-11%-a veszi igénybe folyamatosan.

A nappali ellátást biztosító intézmények feladata:

- az ellátást igénybe vevők részére szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt,
- a helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak,
- biztosítja, hogy a szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működjön.

A nappali ellátás

- tanácsadás,
- készségfejlesztés,
- háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás,
- idősek nappali ellátása kivételével étkeztetés,
- esetkezelés,
- felügyelet,

- gondozás és
- közösségi fejlesztés

szolgáltatási elemeket szükség szerint biztosít.

A szabadidő hasznos és tartalmas eltöltését szolgálják a szervezett foglalkoztatási és kulturális programok. A programok sokszínűsége biztosítja a szolgáltatást igénybevevők minél szélesebb körének aktivitását:

- élménybeszámolók,
- egyházi jellegű rendezvények,
- ünnepi megemlékezések műsorok,
- kirándulások,
- kulturális rendezvények megtekintése,
- termékbemutatók,
- felolvasások,
- könyvtári látogatás,
- társasjátékok,
- közös névnapok, illetve születésnapok megünneplése,
- intézmények közötti tréfás vetélkedő,
- intézményen belüli tréfás vetélkedő,
- heti egy alkalommal a gyakorló lelkész felkeresi az intézményt.

Az önkormányzati fenntartású Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében biztosított nappali ellátás kihasználtsága jelenleg 100%. Az épület már korszerűsítésre, felújításra szorulna. Amennyiben pályázati lehetőség nyílna rá az intézmény tárgyi feltételeinek bővítésére lenne szükség. Az épület bővítésével és átalakításával, infrastrukturális fejlesztésével megerősödne a korszerű szociális alapellátási intézményhálózat, amely alkalmas a mai kor követelményeinek, igényeinek megfelelő ellátásra, a minőségi szociális alapszolgáltatások biztosítására. Lehetőség adódna a nappali ellátás kötelező feladatának maradéktalan biztosítására, szükség esetén az ellátható létszám bővítésére, a **szociális ellátórendszer** hatékony és szükségleteken alapuló működtetésére.

A városban egy időskorúak otthona működik, mely egyben a tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény is. A Magyarországi Református Egyház fenntartásában működik a **Gondviselés Háza Református Idősek Otthona**. A 49 férőhellyel, tiszta profilú idősek otthonaként indult intézményben mára 84 férőhelyen nyújtunk bentlakásos idősellátást, valamint szociális étkezés és 45 férőhelyen idősek és demensek nappali ellátása is igénybe vehető. Az

idősek az ország egész területéről költözhetnek be az intézménybe, a nappali ellátást Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Mezőpeterd és Told települések lakói vehetik igénybe. Az időseket 3 épületben látják el. Valamennyi épületrészben rendszeres foglalkozások zajlanak, a szépen parkosított udvaron lakóik pihenhethetnek, sétálhatnak, színházlátogatásokat, kirándulásokat, tóparti főzéseket szerveznek, melyeken bentlakók és a nappali ellátottak érdeklődésüknek és egészségi állapotuknak megfelelően vesznek részt.

A településen minden nap rendelnek a háziorvosok, a fogorvos, orvosi ügyelet, így alap szinten az idős korú lakosság egészségügyi ellátása megoldott. A városban gyógyszerár is található, az orvosi rendelőkkel egy épületbe. A korosztály változatos és gyakori egészségügyi problémáinak nagy része azonban nyilván csak szakorvosi szinten kezelhető, ami legközelebb a berettyóújfalui szakrendelőben oldható meg, de sokszor csak Debrecenben.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A Városi Könyvtár számottevő könyvállományával, íróolvasó találkozókkal, felolvasó délutánokkal és tematikus programokkal várja az időseket és egyéb színes programokkal várja többek közt az idősebb korosztályhoz tartozókat is. A Városi Könyvtár biztosítja a „Házhoz visszük az olvasnivalót” szolgáltatást, mely keretében biztosított az idős vagy mozgásukban korlátozott olvasóink számára, hogy biztonságos körülmények között juthassanak hozzá a könyvekhez.

A közművelődési intézmények akadálymentesítettek így a kulturális szolgáltatásokhoz történő hozzáférés lehetősége teljeskörűen biztosított. A városban élénknek mondható az idősek számára működtetett klubok, egyesületek tevékenysége.

A nappali ellátásban részesülők számára a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények biztosítja a művelődés lehetőségét újságok, magazinok, tévé és internet elérhetőség formájában, illetve kulturális programok szervezése révén.

A Községi Ház pedig sokszínű, változatos programkínálatával, és rendszeres foglalkozásokkal várja az időseket, fiatalokat egyaránt. Az általuk szervezett programok igazodnak a népesség öregedő korösszetételéhez, így számos program kifejezetten az idősebb, nyugdíjas korosztályt célozza meg.

c) idősek informatikai jártassága;

Az idősek informatikai jártasságáról nem készült felmérés, így nem rendelkezünk pontos adatokkal arról, hogy az idősebb korosztály mennyire képes kihasználni ezeket a lehetőségeket. A Városi Könyvtárban ingyenesen használható, internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek állnak az idősek rendelkezésére, használatukban pedig segítséget nyújtanak az intézmény

dolgozói. Városunkban ingyenes informatikai képzés is indult az elmúlt években, ugyanakkor szükséges lehet kifejezetten időseket célzó tanfolyamok indítása, hiszen a digitális kompetenciafejlesztés, a tudatos internethasználat megalapozása, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása jelentős mértékben hozzájárulhat az idők esélyegyenlőségének növekedéséhez.

d) a generációk közötti programok;

Városunkban sok példát látni arra, hogy a fiatalabb generáció tagjai törődéssel viszonyulnak az idősebb lakossághoz. A Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények nappali ellátásában résztvevők számára több alkalommal készültek a helyi óvodások és iskolák tanulók valamilyen általuk készített műsor, vagy ajándéktárgy átadása formájában.

A városban minden évben megtartott Idősek Hete rendezvénysorozat keretében pedig szintén számos programmal, műsorral készülnek a fiatalabb generáció tagjai azért, hogy tiszteletüket fejezzék ki városunk szépkorú lakói felé. Ezek a programok, rendezvények mind lehetőséget kínálnak az intergenerációs kapcsolatok kialakítására, ápolására, és felhívják a fiatalabbak figyelmét arra, hogy az idős emberek mennyire fontos tagjai a társadalomnak.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idős korosztályhoz tartozók életkorukból adódóan speciális igényekkel rendelkeznek, ezen igényeket a város önkormányzata, intézményei, civil szervezetei figyelembe veszik a programok szervezése és megvalósítása során. Az önkormányzat minden évben hagyományosan megrendezi az **idősek hetét**. Biharkeresztes Város Önkormányzata és a Városi Művelődési Ház és Könyvtár közös szervezésében minden év őszén kerül megszervezésre az Őszi Nyugdíjas Napok elnevezésű program. A város idős, nyugdíjas lakói vehetnek részt a többnapos szórakoztató, ismeretterjesztő és kulturális programokon. A rendezvény alatt évek óta több mint 400 fő részére tudnak biztosítani színvonalas szórakozási lehetőséget.

Az idős emberek kéréseihez igazodva próbálnak egy olyan programsorozatot összeállítani, amely az igényes kikapcsolódáson túl hasznos információkkal is segíti a résztvevőket. Emiatt vált például hagyománnyá a helyi háziorvosok részvétele a rendezvényen. A beszélgetések folyamán egy betegségekört járnak körbe, amelyhez bátran feltehetik kérdéseiket. Fontos szerepet kap a testi bajok orvoslása mellett a lélek gyógyítása is. Ilyenkor az időseink vércukorszint és vérnyomásmérésen vehetnek részt. Az egészséges táplálkozásról szóló előadás mellett gyógynövény, biotermék és táplálkozási kiegészítő bemutató és vásár várja az érdeklődőket.

A rendezvényre a helyi óvodások és kisiskolások is nagy szeretettel készülnek. A régi idők felidézése, a múltba merengés igazán jó alkalom ezen a rendezvényen. A népművészet, néphagyomány a helyi hímzők, szövők, keramikusok, kosárfonók alkotásaiban jelenik meg, amelyekből kiállítást és vásárt rendeznek. Emellett a régi hangulatok visszavarázslására is törekednek, ezért az esemény zárónapján népdalkörök, pávakörök, néptáncsoportok fellépésével biztosítják a kellemes hangulatot. A fellépő együttesek nemcsak nótacsokkal érkeznek, hanem jeleneteket is előadnak a régi idők hagyományaiból, hétköznapijaiból. Az időseket a változatos program mellett ezen a napon vendégül látják egy ebédre.

A városban **Nyugdíjas Klub** is működik, mely tagjainak száma 25-30 fő. Heti rendszerességgel találkoznak, a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmény biztosít helyet foglalkozásaikhoz.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹⁸

<i>Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősek elszeparálódása a környezettől</i>	<i>Közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez.</i>
<i>az idősek és fogyatékkal élők nappali ellátását biztosító épület állaga leromlott, korszerűtlen</i>	<i>pályázat benyújtása az intézmény felújítására, eszközök beszerzésére</i>
<i>alacsony az informatikai jártasság az idős korcsoportban</i>	<i>informatikai képzések szervezése, az idősek informatikai ismereteinek javítása</i>

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (továbbiakban: Fot.) 4. §. alapján fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1. cikk szerint fogyatékos személy

¹⁸ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján 456 638 fő vallotta önmagát fogyatékossgal élőnek Magyarországon. Az összes fogyatékossgal élő személyen belül, a mozgássérült fogyatékossgal élők vannak a legnagyobb arányban (41,37 %), gyengénlátók 13,08 %, vak 1,61%, nagyot halló 11,23%, értelmi fogyatékos 7,62 %.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

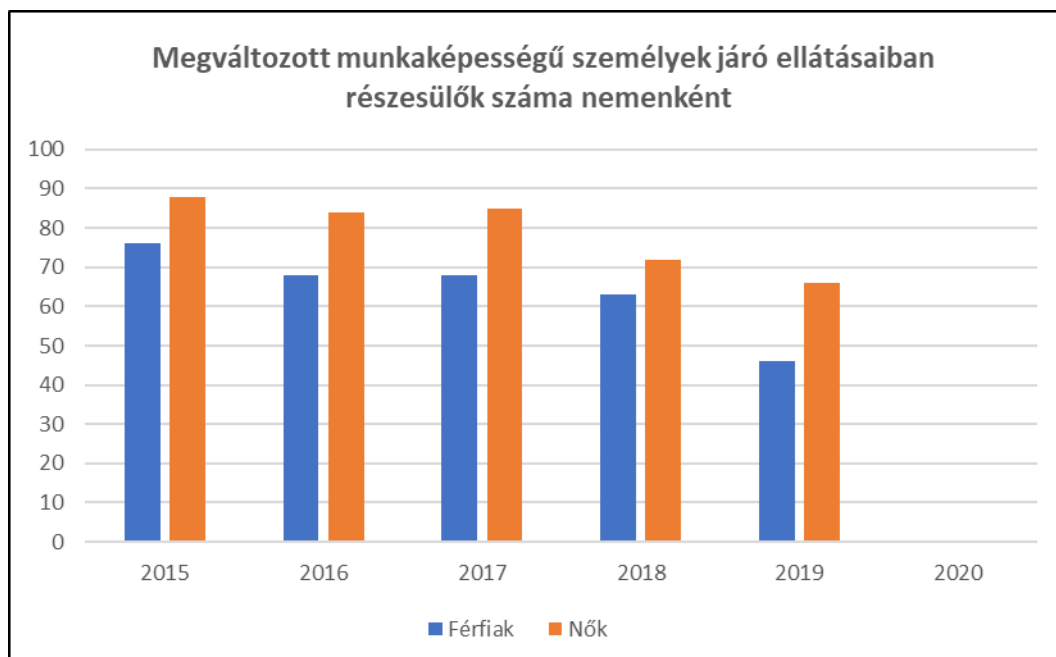
A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok településünkre vonatkozóan, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. Kivételt képeznek ez alól a tanköteles korú fogyatékkal élő gyermekek, hiszen a sajátos nevelési igényű gyermekekről pontos adataink vannak, ők integrált oktatásban vesznek részt.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A településen élő fogyatékkal élők személyek számáról nem rendelkezik az önkormányzat sem célcsoporti, sem nemek szerinti, sem pedig kor szerinti adatokkal. A fogyatékkal élők saját lakókörnyezetükben élnek. Foglalkoztatási helyzetükről sincsenek pontos információi a település önkormányzatának.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2015	76	88	164
2016	68	84	152
2017	68	85	153
2018	63	72	135
2019	46	66	112
2020	43	62	105

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

Városunkban a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatására – ugyanúgy, mint eddig is – mind az önkormányzati intézmények, mind a gazdasági társaságok, illetve a vállalkozások a jövőben is kiemelt figyelmet fordítanak.

Biharkeresztesen több munkáltató is alkalmaz megváltozott munkaképességű munkavállalókat, többnyire részmunkaidőben, a helyi intézmények lehetőség szerint folyamatosan foglalkoztatnak egy-egy megváltozott munkaképességű munkavállalót. A közfoglalkoztatás szintén lehetőséget nyújt a munkavállalásra. A helyzetelemzést nehezíti, hogy nem állnak rendelkezésünkre pontos statisztikai adatok a fogyatékossgal élők foglalkoztatásával kapcsolatban. Annyi bizonyos, hogy a tartós egészségi problémával, fogyatékossgal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen korlátozottak, így minden segítséget meg kell adni számukra ahhoz, hogy elhelyezkedési esélyeik növekedjenek. Szintén fontos a munkáltatók ösztönzése a megváltozott munkaképességű munkavállalók alkalmazására. Ennek eszköze a meglévő törvényi szabályozásban foglalt kedvezmények, támogatások megismertetése a munkáltatókkal, az érzékenyítő programok, illetve a megváltozott munkaképességű munkavállalók előnyeinek hangsúlyozása a munkáltatók felé.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A megváltozott munkaképességűek ellátásaiban részesülő személyek foglalkoztatására korábban több támogatott program is volt, az utóbbi években ezek száma megfogyatkozott.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás terén történt hátrányos megkülönböztetés kapcsán nincs tudomásunk konkrét esetről, de ettől függetlenül természetesen lehetséges, hogy a fogyatékossgal élőkkel szembeni diszkrimináció jelen van városunkban is. Előfordulhat továbbá az is, hogy a munkáltató alkalmazna ugyan megváltozott munkaképességű munkavállalót, de a munkahely infrastrukturális és tárgyi adottságai nem felelnek meg ehhez.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok;

Városunkban a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények alapellátás keretében biztosítja a fogyatékosok nappali ellátását.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2015	8
2016	8
2017	8
2018	8
2019	8
2020	8

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

A szolgáltatás által alkalom adódik az ellátottaknak önálló életre, nagyobb életviteli szabadságra, szakszerű, személyre szabott ellátásra és szabadidő eltöltésére. Családtagjai számára lehetőség nyílik a fizikai és lelki terhek csökkentésére, esetleges munkába állásra. Az intézménynél dolgozó szociális szakembereknek új szakmai kihívást jelent a nappali ellátás beindítása, és egyszerre lehetőség is, hogy kialakuljon egy olyan szociális alapszolgáltatás, amely a speciális szükségletekre épül.

A fogyatékosok nappali intézménye önkiszolgálásra részben képes értelmi, látás, hallás és mozgásszervi fogyatékosok napközbeni gondozására, foglalkoztatására és nevelésére szolgáló a közoktatás körébe nem tartozó ellátási forma.

A szolgáltatás a fogyatékkal élők számára biztosítja:

— napi kétszeri étkezést,

- mindennapi életvitelhez szükséges ismeretek elsajátítását,
- közösségi tevékenységük szervezését,
- egészségi állapotuknak megfelelő terápiás jellegű foglalkoztatás feltételeinek megteremtését (gyógytorna, pszichológus által vezetett foglalkozás, terápiás jellegű kézműves foglalkozás)

Az ellátott betegsége, távol maradása esetén, az intézmény vezetője, dolgozója kapcsolatot tart az ellátottal és a hozzátartozójával, gondnokával.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők pénzübeli, természetbeni ellátása a jogosultság alapján történik. Nem tekinti külön az önkormányzat a fogyatékkal élő személyeket egy-egy ellátás biztosításánál, ezért a szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékkal élő személyek is.

A szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is olyan ellátás, amire a fogyatékkal élő személyek is jogosultak lehetnek. Bejelentett igényük szerint biztosítjuk a lakókörnyezetben történő ellátásukat, szem előtt tartva életvitelük önállóságának megőrzését.

Feltételezhetően vannak fogyatékkal élő személyekkel együtt élő családok, akik családsegítésre szorultak az elmúlt évben, vagy gyermekeik számára gyermekvédelmi kedvezményt utal az önkormányzat.

A súlyosan fogyatékos személy részére, pénzübeli juttatásként a Járási Hivatal fogyatékosági támogatást állapíthat meg. A támogatás célja, hogy a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül anyagi segítséggel járuljon hozzá az egészségi állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember - azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmazottan fogyatékos emberek - speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is

igénybe vehessenek (hangostérkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.). A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A helyben nem elérhető rehabilitációs ellátásokhoz (pl.: fogyatékkal élő, vagy pszichiátriai és szenvedélybeteg rehabilitációs ellátása) való hozzáférést szükség esetén. A szakellátások Berettyóújfaluban, vagy Debrecenben vannak, az ide történő eljutás feltételezhetően a fogyatékos személyek számára problémát jelent. Az Önkormányzat által nyújtott szolgáltatás segítséget nyújt igény esetén az ellátásokra történő bejutáshoz.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A városban az egészségügyi ellátást biztosító épületek, a művelődési ház és könyvtár, közösségi ház, iskola, a közös önkormányzati hivatal földszinti részének akadálymentesítése teljes körű. Az akadálymentes bejutás minden közintézménynél biztosított, de az épületen belüli akadálymentesítés még több esetben megoldásra vár. Az ügyintézők, dolgozók azonban minden esetben biztosítják számukra a szolgáltatások elérését ott is, ahol fizikailag ez nehézségekbe ütközik.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesíttség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Az egészségügyi szolgáltatások, köznevelési intézmények, sport- és kulturális programok többnyire akadálymentesített helyszínen érhetőek el. A hatályos jogszabályoknak megfelelően minden új beruházás, felújítás megvalósítása településünkön is akadálymentesített környezet biztosítása mellett történik. A különböző lakó- és szolgáltató épületek esetében az Önkormányzatnak közvetlen ráhatása nincs, de a tapasztalatok alapján elmondható, hogy az újonnan létesülő intézmények, szolgáltató épületek esetében a kialakítás során figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre. Biharkeresztes Város Önkormányzata a „Biharkeresztes Városi Művelődési Ház és Könyvtár infrastruktúra fejlesztése” című projekt keretében a formális, nem formális és informális tanulást támogató tartalmakhoz és információkhoz történő hozzáférés kiterjesztése érdekében a könyvtár információs és kommunikációs infrastruktúrájának fejlesztését valósította meg. Emellett a Biharkeresztesen élők hagyományos és online könyvtári ellátásának javítását tűzte ki feladatul. Növelni kívánta a fogyatékkal élők esélyegyenlőségi lehetőségeit a hagyományos és online könyvtári szolgáltatások igénybevétele tekintetében. Online könyvtári

szolgáltatás kialakításához szükséges eszközbeszerzések mellett, munkaállomások és használói számítógépek, valamint a fogyatékossgal élők számára biztosítandó speciális könyvtári szolgáltatásokhoz kapcsolódó eszközök beszerzése valósult meg.

Az infokommunikációs akadálymentesítés kapcsán elmondható, a város honlapja akadálymentes verzióban is elérhető, így az általa nyújtott információ mindenki számára könnyen elérhető, hozzáférhető. A középületek egy részében Braille-írással információk táblák kerültek elhelyezésre, melyek megkönnyítik a tájékozódást, ügyintézés az arra rászorulóknak számára.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Pontos adatok ezzel kapcsolatban nem állnak rendelkezésünkre, de gyakorlati tapasztalataink alátámasztják, hogy összességében jelentős számú munkahely akadálymentesítése történt meg az elmúlt években.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek folyamatos felújítása során gondoskodik az önkormányzat a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Kifejezetten fogyatékossgal élő személyek számára működtetett helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre. Fogyatékosok nappali ellátást a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények nyújt elsősorban nagykorú fogyatékos személyek részére napi kétszeri étkezéssel. A férőhelyek száma: 10 fő. A szolgáltatás által alkalom adódik az ellátottaknak önálló életre, nagyobb életviteli szabadságra, szakszerű, személyre szabott ellátásra és a szabadidő eltöltésére.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások);

Egyéb pozitív intézkedések, hátránykompenzáló juttatások nem segítik a településen élő fogyatékos személyeket.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek településünkön. Ilyen programok működtetésére nem jelentkezett igény városunkban. Ugyanakkor a különböző társadalmi szervezetek kezdeményezése révén megvalósuló programok biharkeresztesi lakossághoz történő eljuttatásában minden esetben partner az Önkormányzat.

A Mozgáskorlátozottak Hajdú-Bihar Megyei Egyesülete Biharkeresztesen is tevékenykedik, segítve a városban élő hátrányos helyzetű mozgáskorlátozott emberek életét tájékoztatással, ügyintézással, információnyújtással. Lehetőségeikhez mérten igyekeznek meggátolni sorstársaik elszigetelődését, elmagányosodását közös programok szervezésével (Egyesületi Nap, Gyermeknap, Sütemény Fesztiválok, kirándulások, színházlátogatások).

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, mely városunkban fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját, mint más településeken. Nem talákoztunk olyan esettel amikor egy fogyatékossgal élő személyt bármilyen atrocitás ért volna helyben. Azonban bizonyára városunkban is jelen vannak azok az esetleges problémák, melyekkel bárhol máshol is szembesülhet egy fogyatékossgal élő személy. Ilyen probléma lehet, hogy a többségi társadalom tagjai sokszor nem tudják, miként közelítsenek egy fogyatékossgal élő személyhez, hogy miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma stb.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹⁹

<i>A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>fogyatékkal élő kisgyermek és családjaik elszigetelődése</i>	<i>a kirekesztettség, a kirekesztődés megakadályozása, a fogyatékkal élő gyermekeket nevelő családok programokba történő bevonása</i>
<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról</i>	<i>az érintettek körének teljes feltérképezése, adatbázis létrehozása</i>

¹⁹ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	<i>belterületi utak, járdák karbantartása, javítása pályázati lehetőségek felhasználásával</i>
<i>a településen a belvíz elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>belvíz elvezetés megoldása</i> ²⁰ <u>Folyamatban</u>

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Biharkeresztesen a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A civil élet a város egyik fontos erőssége. Az Önkormányzat támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit. Az önkormányzat a civil szervezetek függetlenségét elismeri és tiszteletben tartja. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek. Az önszerveződések számos olyan funkciót töltenek be, amelyek hiánypótlak és a helyi lakosságnak igénye van rá. A meglévő, már Biharkeresztes társadalmának struktúrájába jól beágyazott szervezetek hagyományos tevékenységének támogatása mellett az új ötletek megvalósítása is fontos. A civil szervezetek csak akkor képesek megvalósítani küldetésüket, ha képesek a lakosokat is aktivizálni és bevonni a rendezvényekbe résztvevőként, illetve akár aktív szervezőként is.

- A Fehér Mályva Hagyományőrző Egyesület
- Szarkaláb Néptánc Egyesület
- BIHARIAK BIHARÉRT Közhasznú Egyesület
- Volens Egyesület
- Keresztesi Lovagok ME
- Városi Sportegyesület Biharkeresztes
- *A Növekedésért Egyesület²¹*

²⁰ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

²¹ *Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat*

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége megjelenik a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományörzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban, esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások biztosításával.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A településen roma és román nemzetiségi önkormányzat működik, de az egyházi és civil szereplőkkel is jellemzően szorosan együttműködik az Önkormányzat. E kölcsönös együttműködés keretében az Önkormányzat minden évben forrást különít el költségvetésében a civil szervezetek támogatása céljából, a civil szféra képviselői pedig a városi rendezvények szervezésében és lebonyolításában is rendszeres jelleggel vállalnak aktív szerepet. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő esetleges problémák felmerülése esetén az Önkormányzat és a problémában érintett csoport érdekeit képviselő civil vagy egyházi szereplő közösen gondolkodva, szoros együttműködésben keres megoldást a bajba jutott(ak) megsegítése céljából. Biharkeresztes Város Önkormányzata kiemelt jelentőséget tulajdonít az egyházi és civil szféra képviselőivel való partnerségi viszonyoknak, célja ezen együttműködés hosszú távú fenntartása és erősítése.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Az önkormányzat a város érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Elsősorban szociális területen, köznevelés területén erős az együttműködés.

- Önkormányzatunk tagja és egyben székhelye a Szociális Gyermejköltségtérítési Társulásnak. A társulásban 7 önkormányzat vesz részt. A társulás keretében látja el az önkormányzat a szociális, valamint a család- és gyermekvédelmi feladatait.
- Önkormányzatunk tagja és egyben székhelye az Óvodai Társulásnak is. A társulásban 5 önkormányzat vesz részt. A társulásban résztvevő önkormányzatok a hatékony és eredményes tevékenység érdekében közösen szervezik és oldják meg a köznevelési feladatokat.
- Településünk a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Biharkeresztesen 2 nemzetiségi önkormányzat működik, roma és román nemzetiségi önkormányzat. Mindkét nemzetiségi önkormányzat rendezvényekkel, programokkal segíti saját hagyományainak, kulturális szokásainak megismerését, támogatják az óvodai és iskolai rendezvényeket.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A helyi civil szerveződések jelentős része lát el olyan tevékenységeket, melyek kapcsolódnak az esélyegyenlőségi célcsoportok hátrányainak kompenzálásához, esélyegyenlőségük előmozdításához.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában;

A for-profit szféra konkrét szerepvállalása az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában nem jellemző városunkban, a profitorientált szereplők tevékenységükkel inkább a gazdasági élet élénkítéséhez, a munkanélküliség csökkentéséhez járulnak hozzá. Az ukrán menekültek településünkön való tartózkodása idején a vállalkozói szféra is példaértékű szerveződést, segítségnyújtást valósított meg.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során a város intézményei, a civil szervezetek, az egyházak, az állami intézmények bevonásra kerültek az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő problémák feltárásának folyamatába. Adatszolgáltatás kapcsán működtek velünk együtt, de

a problémák beazonosítása, megfogalmazása terén is segítségünkre voltak. Az egyeztetések személyes, telefonos és elektronikus formában zajlottak.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az esélyegyenlőségi program a képviselő-testület általi elfogadását követően kihirdetésre kerül a város honlapján (www.biharkeresztes.hu), valamint a Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján, hogy bárki számára megismerhető legyen, és a város lakossága számára biztosított legyen az észrevételek megtételének lehetősége. A városi intézmények, az egyházak, a civil szféra képviselői, illetve a lakosság visszajelzéseit az Önkormányzat beépíti a végrehajtással kapcsolatos feladatok ellátásának folyamatába.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a honlapján közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény- ségben élők	nincs közösségi tér a településen	A mai kor igényeit teljesen kielégítő épületkomplexumban létrehozni azt a közösségi teret, ahol mindenki zavartalanul élvezheti a művelődés, a kultúra, a szórakozás különféle aspektusait. ²² Megvalósult
	Biharkeresztes város területén szegregált terület található	A szegregátum lakónépességének élet-, és lakáskörülményeit, társadalmi helyzetét javítani képes infrastrukturális fejlesztést megvalósító pályázat a város azon szegregátumát magában foglaló akcióterületen, amely a leginkább leszakadással veszélyeztetett. Az infrastrukturális beavatkozásokat a társadalmi hátrányok kompenzálását célzó szociális, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi, közösségfejlesztési, antidiszkriminációs és közbiztonsági programok egészítik ki. ²³ Megvalósult
Gyermekek	a településen nincs házi gyermekorvos, a gyerekeket vegyes praxis keretében látják el	házi gyermekorvosi praxis visszaállítása a településen
	nyári szünet idején nem biztosított a rendszeres melegétélhez jutás és a nyári gyermekfelügyelet	nyári napközi megszervezése
	az egészségvédelem, az egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya	az oktatás-nevelés minden szintjén, illetve a szabadidős foglalkozások keretében egészségvédelmi programok megvalósításának ösztönzése

²² Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

²³ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

Idősek	<i>nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősök elszeparálódása a környezettől</i>	Közös Generációs programok szervezése az idősök és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez.
	<i>az idősök és fogyatékkal élők nappali ellátását biztosító épület állaga leromlott, korszerűtlen</i>	pályázat benyújtása az intézmény felújítására, eszközök beszerzésére
	<i>alacsony az informatikai jártasság az idős korcsoportban</i>	informatikai képzések szervezése, az idősök informatikai ismereteinek javítása
Nők	<i>a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet</i>	szabadidős programok szervezése, „beszélgető-kör” fenntartása, kulturális és mentálhigiénés programok, sportolási és szabadidős lehetőségek biztosítása kifejezetten nők számára, nagycsaládosok számára
	<i>a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt</i>	a szervezett szűrés, mely által minden kora miatt veszélyeztetett nő hozzájuthat az ellenőrzés lehetőségéhez ²⁴ <u>Megvalósult</u>
	<i>a gyerekeiket egyedül nevelő anyák lakhatási problémái válást, külön költözést követően</i>	az önkormányzat által szociális alapon kiadható lakások számának bővítése ²⁵ <u>Megvalósult</u>
Fogyatékkal élők	<i>fogyatékkal élő kisgyermek és családjaik elszigetelődése</i>	a kirekesztettség, a kirekesztődés megakadályozása, a fogyatékkal élő gyermekeket nevelő családok programokba történő bevonása
	<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról</i>	az érintettek körének teljes feltérképezése, adatbázis létrehozása
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	belterületi utak, járdák karbantartása, javítása pályázati lehetőségek felhasználásával
	<i>a településen a belvíz elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	belvíz elvezetés megoldása ²⁶ <u>Folyamatban</u>

Jövőképünk

„Biharkeresztes saját értékeinek erősítésével és hangsúlyozásával, a körülvevő hazai és határmenti térséggel összehangoltan, kölcsönös előnyökön alapuló fejlesztések hatására növeli a

²⁴ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

²⁵ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

²⁶ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

versenyképességét és népesség megtartó erejét, ezáltal elősegíti a jobb, harmonikusabb és igazságosabb életkörülmények kialakítását.”

- Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák fel tudnak zárkózni a közösséghez, valamint életminőségük és önálló életük fokozatosan javul.
- Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életminősége folyamatosan javuljon.
- Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek testi és lelki fejlődését.
- Folyamatosan odafigyelünk az idősek szociális és egészségügyi szolgáltatásainak biztosítására, illetve a nemzedékek közötti szolidaritásra.
- Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a szülői és munkahelyi feladatok összeegyeztetését, az egyenlő esélyek érvényesülését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők integrációjára, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására és az akadálymentesítésre.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

2026. évi felülvizsgálat intézkedései

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása	Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása	biztonságos közlekedés biztosítása	gazdasági program	Magyar Falu Program	belterületi utak, járdák karbantartása, javítása pályázati lehetőségek felhasználásával	polgármester	2027. 06. 28. (hétfő)	a felújítás megvalósítása	pályázati források	pályázati feltételekkel biztosítható	nem releváns
2	Csapadékvíz elvezetés megoldása	Csapadékvíz elvezetés megoldása	a településen teljes körű belvíz elvezető rendszer kiépítése	gazdasági program	Magyar Falu Program	belvíz elvezetés megoldása	polgármester	2027. 06. 28. (hétfő)	a projekt megvalósítása	pályázati forrás kihasználása	pályázati feltételekkel biztosítható	nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Házi gyermekorvosi praxis visszaállítása	Házi gyermekorvosi praxis visszaállítása	a gyermekorvosi ellátást igénylő gyermekek helyben történő ellátása	gazdasági program	MNTFS 2030	házi gyermekorvosi praxis visszaállítása a településen	polgármester	2027. 06. 28. (hétfő)	ellátott gyermekek száma	humán, pénzügyi	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Nyári tábor szervezése	Nyári tábor szervezése	a gyermekek biztonságos felügyelete, szabadidő hasznos eltöltése, baráti kapcsolatok, közösségek kialakulása	költségvetési koncepció	MNTFS 2030	nyári napközi megszervezése	Városi Művelődési Ház és Könyvtár, BESZI	2027. 06. 28. (hétfő)	igénybe vevők száma	humán erőforrás, pályázati forrás kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
3	Segítség mindennapokban az egészséges, élhető gyermekkorért	A családok mindennapjainak segítése, új, hasznos ismeretek nyújtása	A családok mindennapjainak segítése, új, hasznos ismeretek nyújtása	gazdasági program, költségvetési koncepció	MNTFS 2030	az oktatás-nevelés minden szintjén, illetve a szabadidős foglalkozások keretében egészségvédelmi programok megvalósításának ösztönzése	védőnők, Városi Művelődési Ház és Könyvtár, Biztos Kezdet Gyerekház	2027. 06. 28. (hétfő)	résztvevők száma	humán erőforrás, pályázati forrás kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns

III. A nők esélyegyenlősége												
1	Együtt a magány ellen!	Céltzott programok fejlesztése az elmagányosodás ellen	Közösségi részvétel erősítése az elmagányosodás megelőzésére	költségvetési koncepció	MNTFS 2030	Céltzott programok, fejlesztések az elmagányosodás ellen	védőnők, Városi Művelődési Ház és Könyvtár vezetője, BESZI vezető, polgármester	2027. 06. 28. (hétfő)	a résztvevők száma	humán, pénzügyi, technikai	folyamatosan fenntartható	nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Generáció programok	Közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez.	Az idősek érzik, hogy szükség van rájuk. A gyermekek is jó hatással van az idősekkel való közös játékok: fejlődik szociális érzékenységük, és hozzászoknak, megtanulják elfogadni az idő múlását, az öregség jellemzőit.	gazdasági program	MNTFS 2030	Közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez.	polgármester, gyerekház vezetője, szociális intézmény vezetője	2027. 06. 28. (hétfő)	évi alkalommal betervezett programok megvalósulása	kétszemélyi tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Az idősek és fogyatékosok nappali ellátását biztosító épület felújítása	Az idősek és fogyatékosok nappali ellátását biztosító épület felújítása	szociális ellátás színvonalának javítása	gazdasági program	MNTFS 2030	Pályázat benyújtása az intézmény felújítására, eszközök beszerzésére	polgármester	2027. 06. 28. (hétfő)	a felújítás megvalósítása	pályázati források	pályázati feltételekkel biztosítható	nem releváns
3	Informatikai képzések szervezése	Informatikai képzések szervezése	Magabiztos számítógéphasználat	nem releváns	MNTFS 2030	Képzések szervezése	Városi Művelődési Ház és Könyvtár vezetője, polgármester	2027. 06. 28. (hétfő)	képzéseken résztvevők száma, magabiztos számítógépképzés	Pályázati támogatás, önkormányzati saját forrás	folyamatosan fenntartható	nem releváns
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
1	Fogyatékkal élő kisgyermekek családjaik bevonása a gyerekházba	Fogyatékkal élő kisgyermekek családjaik bevonása a gyerekházba	A fogyatékkal élők elfogadása a legkorábbi életstadiumokban	nem releváns	MNTFS 2030	A kirekesztettség, a kirekesztődés megakadályozása, a fogyatékkal élő gyermekeket nevelő családok programokba történő bevonása.	gyerekház vezető, polgármester	2027. 06. 28. (hétfő)	rendszeresen járó családok száma, programokon résztvevők száma	személyi, tárgyi feltételek	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Egységes nyilvántartás településen fogyatékkal élőkről	Egységes nyilvántartás településen fogyatékkal élőkről	Az érintett csoport ismerete célzottabb segítségnyújtást biztosít.	nem releváns	MNTFS 2030	Az érintettek körének teljes feltérképezése, adatbázis létrehozása	polgármester, szociális intézmény vezetője	2027. 06. 28. (hétfő)	adatállomány létrejötte	humán erőforrás	fenntartás frissítéssel	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

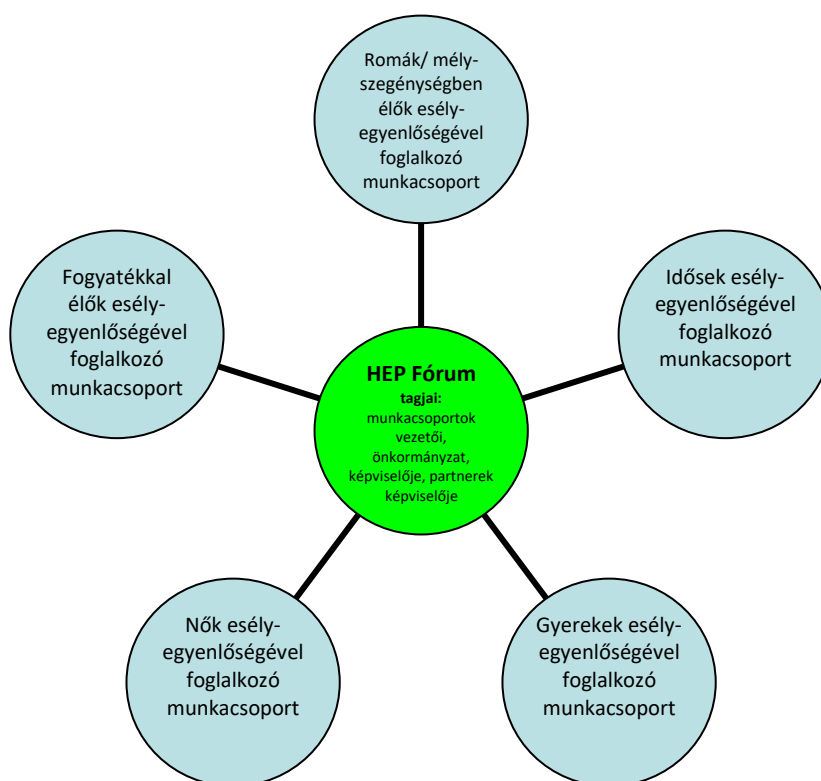
A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakul ki. A célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi

Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétevente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- polgármester,
- jegyző,
- Pénzügyi, Szociális és Városfejlesztési Bizottság elnöke,
- Biharkeresztési Egyesített Szociális Intézmények intézményvezetője,
- Biharkeresztési Szivárvány Óvoda és Bölcsőde intézményvezetője,
- Városi Művelődési Ház és Könyvtár intézményvezetője,
- védőnők,
- Biztos Kezdet Gyerekház vezető,
- a település HEP referense,

Egyéb meghívottak

- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- civil szervezetek vezetői
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.

— Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így

- Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Biharkeresztes város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Biharkeresztes város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 102/2022. (VI. 28.) számú határozatával elfogadta.

²⁷III. 2024. évi felülvizsgálat:

Biharkeresztes város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálata 2024. évben megtörtént. Biharkeresztes Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatát 73/2024. (VI. 27.) határozatával elfogadta.

²⁸IV. 2026. évi felülvizsgálat:

Biharkeresztes város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálata 2026. évben megtörtént. Biharkeresztes Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatát 88/2026. (VI. 24.) határozatával elfogadta.

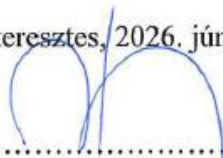
²⁷ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

²⁸ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonatai

Biharkeresztes, 2026. június 24.

.....
polgármester
.....
jegyző

K i v o n a t

a Biharkeresztes Város Önkormányzat Képviselő-testületének **2026. június 24-én** –szerda – megtartott **rendkívüli nyilvános** üléséről készült jegyzőkönyvből:

Biharkeresztes Város Önkormányzat Képviselő-testületének 88/2026. (VI. 24.) sz. határozata:

Biharkeresztes Város Önkormányzat Képviselő-testülete – az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-ában foglaltak alapján – Biharkeresztes Város Önkormányzata 2022 - 2027. évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját a 2026. évi felülvizsgálattal egységes szerkezetben az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal elfogadja.

A Képviselő-testület felkéri a Polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Felelős: Dani Béla Péter polgármester

Határidő: azonnal

kmft.

Dani Béla Péter sk.
polgármester

Dr. Köstner Dávid sk.
jegyző

A kivonat hitelül:
Biharkeresztes, 2026. július 7.